

IV. Lapszemle.

	Lapszám
Ingó jelzalog	189
Kir. közjegyzők díjainak behajtása	130
Közjegyzői okirat alapján elrendelt végrehajtás	188
Özvegyi jog és nőtartás	133
Takarékpénztári könyvek jogi természete	135

V. Közlemények.

Báthory István fejedelem hagyatéka	111
Bíróságok tehermentesítése	29
Czégjegyzéki kivonatok	261
Erdélyi birtokrendezési jogszabályok	263
Erdélyrészi jogi közlöny	264
Hiányos keltezésű végrendelet	108
Jogászegylet	139
Közjegyzői díj	138
Közjegyzői kamarák 32 33 68 69 144 147 151 337 369	371
Közjegyzői tanács felállítása a kir. Curian	229
Közjegyzői kinevezések	336
Közjegyzőhelyettesek országos egylete 29 65 106	337
Közszolgálati alkalmazottak jogviszonyai	194
Községi jegyzők 30 110	193
Nemzetközi jogi egyesület conferentiája Budapesten	263
Nyugdíjintézet 29	144
Országos egylet 28 65 140	367
Örökösödési ügyek forgalma	63
Postai küldemények kézbesítése	110
Polgári törvénykönyv előkészítése	336
Statisztika 70 112 155 194 231 264 338	373
Személyi hírek 62	105
Teljes ülési döntvény	106
Telekkönyvi rendtartás	337
Telekkönyvi hatósággal felruházott járásbírók	261
Ügyvédi díjszabás	105
Ügyvédek mozgalma 63	109
Váltóóvásbélyeg helye	367
Zimányi Alajos	111
Zugirászat	111

VI. Külföld.

Átadás még meg nem született személyek örökösnevezése esetében	156
Együttes jelenlét közjegyzői okirat felvételénél	300
Házassági jog reformja Franciaországban	35
Jogászgűlés	264
Közjegyzőség elválasztása az ügyvédségtől	156
Német joggyakorlat 157	266
Osztrák polgári törvénykönyv novellája	34
Osztrák joggyakorlat 157	265
Svájci polgári törvénykönyv 156	256
Tiszteletbeli közjegyzők	265
Váltóóvás	299

VII. Jogirodalom.

195

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- — hivatal —
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Andrassy-út 9.
Félévre 6 „		

Tartalom: Visszapillantás. — Törvényjavaslat a csekk-ről. — Felsőbirósági határozatok. — Ministeri rendeletek. — Közlemények. — Külföld.

Visszapillantás.

Az imént véget érő 1907-ik év az igazságügyi alkotások terén való meddőség tekintetében alig tér el az előtte elmúlt évek hosszú sorától. Az egész igazságügyi codificatio kimerült abban a három, alárendeltebb jelentőségű perjogi törvényben, melyek a kir. Curia tehermentesítése érdekében készültek. Egyéb benyújtott igazságügyi törvényjavaslatok: a büntetőnovella, a végrehajtási novella, ez üzletátruházásokról, a csekk-ről, az erdélyi birtokrendezésről szóló javaslatok hiába várják a tárgyalást, nem is szólva a polgári perrendtartás reformjáról. Míg a külföldön mindenütt, még Ausztriában is, nagyjelentőségű igazságügyi reformok készülnek, addig nálunk minden érdeklődést a pártpolitika foglal le és daczára annak, hogy egy nemzet parlamentjében sem ül annyi hivatásos jogász, mint a magyar parlamentben, teljes közömbösséget kell tapasztalnunk az igazságügyi kérdésekkel és mindennel szemben, ami jogunk fejlesztésére és kiépítésére vonatkozik.

Csak természetes, hogy ily körülmények között nem remélhetjük belátható időkből a perenkívüli jogszolgáltatás területén tapasztalható hiányok orvoslását sem és nevezetesen gondolni sem lehet telekkönyvi jogunk rendszeres reformjára, az ingatlanforgalom terén annyira nélkülözött jogbiztonságnak, — a közokirati kellék

fellállításától egyedül remélhető — megvalósítására és ezzel kapcsolatban a közjegyzőség okiratszerző hatáskörének fejlesztésére.

Mindazonáltal az 1907-ik év a magyar közjegyzőség történetében, ha a jelek nem csálnak, emlékezetes lesz. Hozzátehetjük mindjárt, hogy szomorúan emlékezetes. Oly törekvések kerültek ebben az évben először felszínre, melyek ha csak részben is megvalósulnak, a közjegyzői intézmény fel nem tartható bomlásának processusát fogják megindítani. És téves volna azt hinni, hogy ezek a törekvések elvi alapon keletkeztek volna. Nem állítja senki, hogy a közjegyzői intézmény nálunk nem vált volna be és hogy annak hatáskörét nem inkább fejleszteni, semmint megnyirbálni kellene. Azt sem állítja senki, hogy igazságügyi érdek vagy jogszolgáltatási szükséglet parancsolná, hogy a közjegyzőség hatáskörének kizárólagossága akár a közhitű tanúsítások, akár az okiratszerzés tekintetében megszüntetessék. Egyáltalán nem jogi szempontok és eszmék, hanem egyszerűen az *anyagi kérdések*, — melyek jogászi közvéleményünket mindennél jobban foglalkoztatják, — vezettek arra, hogy egyes ügyvédi körökben az ügyvédség egy részének közjegyzői hatáskörrel való felruházásának eszméje felmerült. Az érvek hosszú sorát, melyek ezen „eszme“ ellen szólnak, kimerítették a kir. közjegyzők országos egyletének m. évi október hó 20-án ez alkalomból megtartott rendkívüli közgyűlésén történt felszólalások és a lapunkban azóta megjelent cikkek. Ehelyütt csupán arra akarunk még utalni, hogy Poroszországban is, mely a közjegyzőséggel felruházott ügyvédek egyedüli hazája, ettől a rendszertől, mely egyáltalán be nem vált, már eltértek és ujabban olyan közjegyzőket neveznek ki, kik ügyvédi gyakorlatot nem folytathatnak. A múlt év szeptember havában Bécsben megtartott osztrák és német közjegyzői congressus pedig, melyen nagy számmal vettek részt a porosz ügyvéd-közjegyzők is, egyhangú határozattal a közjegyzői hatáskör kizárólagossága és az ügyvéd-közjegyzői intézmény eltörlése mellett foglalt állást. Jellemző, hogy az ezzel szemben egyedül felszólaló *Rausnitz* berlini ügyvéd-közjegyző kizárólag azzal érvelt, hogy a közjegyzői hatáskörrel való felruházás a kormány kezében az egyedüli eszköz a neki nem tetsző ügyvéd megrendszabályozására. Nem csupán anyagi, de erkölcsi szempontokból is árthat a kormány az ügyvédnek azzal, hogy nem nevezi ki közjegyzővé, mert azt az ügyvédet, aki bizonyos idő múltán nem nyeri el a közjegyzőséget, gyanus szemmel nézi a közönség. Fel-

hívjuk erre az érvelésre azon ügyvédeink figyelmét, akik nálunk a közjegyzőséggel való felruházás eszméjét portálják.

Anyagi szempontból alig érinti a közjegyzőket, de symptomatikus jelentőséggel bír az igazságügyi kormány azon terve, hogy oly helyeken, ahol közjegyző nincsen, ügyvédek is feljogosíttassanak a váltóóvások felvételére. Ha egyszer a közjegyzői hatáskör kizárólagosságának elve el van ejtve, vajjon mit lehet még ellene szegzeni annak a támadásnak, mely a közhitelű tanúsítások egész terét tisztán anyagi szempontokból magának akarja lefoglalni?

Az 1907-ik év tehát meghozta magának a közjegyzőségnek kikezdését is, mert hiszen a hivatott közjegyzői *succrescentia* lassú pusztulására vezető kinevezési rendszert nézve, ez az év csak a régiek nyomán haladt.

h.

Törvényjavaslat a csekk-ről.*

IV. Általánosan elfogadott tétel, hogy a csekknek rendeltetése mentől rövidebb idő alatt beváltásra és így bemutatásra kerülni. A csekknek lehető rövid forgási tartamát a törvény szoros bemutatási határidő kijelölése által van hivatva biztosítani, melyet a javaslat (7. §) a kiállításától számított 8 napban állapít meg, oly értelemben, hogy a csekknek csupán ezen időn belül való bemutatása biztosítja a birtokosnak a kibocsátó elleni visszkereseti jogot. Belföldi helyi és u. n. helyközi, vagyis a kiállítás helyétől különböző helyen fizetendő csekk között különbség nem tételik, ellenben a külföldön kiállított cseknél a bemutatási határidő 15 nap, ha Európában és 30 nap, ha Európán kívül eső világrészben állított ki.

Nem találunk a javaslatban kifejezett rendelkezést a bemutatási határidőre eső vásár- és ünnepnapok tekintetében. A váltójogi határozatokra egyáltalán hivatkozó 21. § 17. pontja szerint a bemutatás és egyéb cselekmények helyére és idejére nézve a váltótörvény 102. és 103. §-ai alkalmazandók azzal, hogy lejárát alatt a bemutatás értendő. Ebből világos, hogy ünnepnapon fizetést követelni, vagyis a csekket bemutatni és óvást felvenni nem lehet, valamint világos az is, ami különben a javaslat 16. § utolsó be-

* Lásd az előző közleményt lapunk múlt évi 7-ik számában.

kezdésében expressis verbis ki is van mondva, hogy ha a bemutatási határidő utolsó napja ünnepnapra esik, a csekket bemutatni és óvást felvenni csak a legközelebbi köznapon lehet. Hogy áll azonban a dolog a bemutatási határidőbe eső ünnepnap tekintetében? Abból, hogy az ilyen napon a csekket bemutatni nem lehet, még nem következik, hogy az a 8 napba nem számítatik be. Hiszen a keresk. törv. 330. §-a szerint ha valamely kötelezettség bizonyos időtartamon belül teljesítendő, az csupán akkor teljesíthető az időtartamot követő köznapon, ha az utolsó nap esik ünnepre, tehát a közbeeső ünnep az időtartamba beszámíttatik. A váltónál lejáratról lévén szó, elegendő az a rendelkezés, hogy ha a lejárat ünnepre esik, fizetés nem követelhető. A csekknél azonban bemutatási időtartamról lévén szó, nem elegendő a váltótörvényre való hivatkozás, hanem eldöntendő a kötelező ünnepnap be- vagy be nem számításának kérdése. Tekintve pedig, hogy a közbeeső ünnepnapon a csekket joghatályosan bemutatni nem lehet, kimondandó volna a javaslat 7. §-ában, hogy az a bemutatási határidőbe nem számítható be.

A kibocsátó és a forgatók elleni visszkereset fenntartására a javaslat 16. §-a szerint nemcsak az szükséges, hogy 1. a csekk a kiállításától számított 8 nap alatt fizetés végett bemutatassék, hanem az is, hogy 2. a bemutatás és a fizetés nem teljesítése igazoltassék. Utóbbira nézve a javaslat elegendőnek tartja, ha ez az utalványozottnak a csekkre vezetett, keltezett és aláírt nyilatkozatával, vagy ami ezzel egyenlő hatályú, azon leszámoló hely tanusítványával történik, melynél az utalványozott képviselve van. Ez az u. n. *privatdeclaratio* intézménye, melylyel a javaslat, mint kevésbé költséges és körülményes igazolási módozattal az óvást feleslegessé akarja tenni. Tekintve a passiv csekk-képesség korlátozása által az utalványozott megbízhatósága tekintetében nyújtott garantiákat, azt hisszük visszaélés alig fog felmerülni ezen igazolási mód körül. Egyáltalán azok a szempontok, melyek a váltónál a bemutatás igazolásának ezen módja ellen szólnak, a csekknél alig merülnek fel, mert itt a fizetés megtagadása nem az utalványozott fizetése képtelenségét jelentvén, feltehető, hogy utóbbi annak tanusítására hajlandó lesz és mert az utalványozott és a tőle rendszerint idegen csekkbirtokos között nem forog fenn az ügyfél kibocsátóval szemben való összejátszás veszélye. Azt hisszük azonban, hogy épen fordítva azon esetekben, mikor a kibocsátó

ellenutasítása alapján fogja megtagadni az utalványozott a csekk beváltását, a bemutatás tanusítását is meg fogja tagadni, amit a javaslat szerint szintén minden jogkövetkezmény nélkül megtehet. Helyesnek vélnők tehát a bemutatás tanusítását az utalványozott kötelességévé is tenni és annak megtagadását birsággal sújtani.

Azon esetre, ha a most említett igazolási módozat bármi okból eszközölhető nem volna — de egyáltalán annak megkísérlése nélkül is mindjárt — a váltószerű óvás vehető igénybe. A javaslat szerint „az óvásnak legkésőbb a bemutatási határidő lejártát követő első köznapon kell felvételnie“. Ez az utóbbi rendelkezés a váltótörvény 41. §-ának analogiájára készült, mely szerint az óvásnak legkésőbb a fizetési napra következő második köznapon kell felvételnie. Csakhogy a váltótörvény rendelkezéseiből világos, hogy a fizetés az elfogadótól a fizetési napot követő két köznapon is még joghatályosan követelhető. Ellenben a csekk-javaslat fix bemutatási határidőt állapít meg, melyen belül kell, hogy a csekk fizetés végett bemutatassék (16. § 1.) és melynek elteltével a csekk kibocsátója azt joghatályosan vissza is vonhatja. (14. § 1.) Ezen strict rendelkezésekkel tehát ellentétben áll az a rendelkezés, hogy az óvás a bemutatási határidőt követő köznapon is még felvehető. Nevezetesen a javaslat szövegezése mellett nem bizonyos, vajon ez a bemutatási határidőnek egyáltalán egy nappal való meghosszabbítását jelenti-e, mint a váltónál, vagyis hogy a bemutatási határidő tényleg nem 8, hanem 9 nap? Abból, hogy az óvás a 9-ik napon is felvehető, az következik, hogy a csekk a 9-ik napon is még joghatályosan bemutatatható és az utalványozott a 9-ik napon bejelentett visszavonás dacára is a csekket még beváltani jogosítva és kötelezve van. Ez pedig a javaslat 16. § 1. és 14. § 1. alatti rendelkezéseinek világosan ellenmond. Az osztrák csekk-törvényből szószerint átvett ezt a rendelkezést tehát elhibáztattnak kell tartanunk, annyival inkább, mert a rendszerint 3—6 havi lejáratú váltónál az óvási két napban rejlő fizetési moratoriumnak van jogosultsága, de a 8 napos csekknél az 1 nappal való meghosszabbításnak semmi jelentősége, értelme nincs.

V. A kibocsátó és az utalványozott közötti jogviszony (csekk-szerződés) értelmében kötelezi a javaslat az utalványozókat a kibocsátóval szemben arra, hogy a csekket ha kellő fedezete van és dishonorálási okok fenn nem forognak és pedig a bemutatási határidő lejártá után is, beváltsa (12. §). Az utalványozott csak a

csökk kiszolgáltatása ellenében fizethet és kivánatára a csekket, ha nem bemutatóra szól, nyugtázni kell. Részletfizetést a csökkbirtokos elfogadni nem köteles (9. §).

A csökkbirtokosnak azonban, amint már fentebb I. alatt kifejtettük, a javaslat szerint közvetlen igénye az utalványozottal szemben a csökk beváltására nincsen, ő neki ezért csak a csökk kibocsátója és forgatói felelősek (15. §). Épen azért a csökkbirtokosra nézve a javaslat azon rendelkezése sem bír jelentőséggel, hogy a kibocsátó a csekket csupán a bemutatási határidőn belül vagy annak elmulasztása esetére vonhatja vissza (14. § 1.), mert hiszen az utalványozott a meg nem engedett visszavonást mégis minden jogkövetkezmény nélkül respectálhatja. A javaslat ezen rendelkezése tehát nem bír azzal a jelentőséggel, melylyel tulajdonképpen bírnia kellene, hogy t. i. az utalványozott a visszavonás dacára a csekket a bemutatási határidőn belül beváltani köteles, hanem csupán azzal, hogy a bemutatási határidő után a visszavont csekket beváltani nincs jogosítva. Így tehát a javaslat alapján alig lehet a csökk visszavonhatlanságáról beszélni, mert hiszen nincsen, aki a visszavonás hatálytalanságát vitathassa. A csökkbirtokos nem teheti, mert egyáltalán nincs igénye az utalványozottal szemben, a kibocsátó elleni visszeresethez pedig elegendő annak igazolása, hogy a csökk bemutatott és be nem váltott. A kibocsátó pedig bizonyára nem hivatkozhatik a visszavonásnak, mint saját tényének, hatálytalanságára.

A javaslat 14. §-a helyett tehát, ha a csökkbirtokosnak az utalványozott elleni közvetlen keresete kizáratik, elegendő lett volna annak kimondása, hogy az utalványozott a bemutatási határidő elteltével a csekket csak akkor válthatja be, ha a kibocsátótól ellenutasítást nem kapott.

Dishonorálási esetet — miután a kibocsátó ellenutasítása fentiek szerint csupán a kimutatási határidő utáni időre szól — a javaslat szerint csupán a kibocsátó csődje képez. Sem a kibocsátó halála, sem szerzőképességének elvesztése nem állhatja útját a csökk beváltásának. Ellenben az utalványozott a csökk beváltását megtagadni köteles a csődnyitási határozatnak a belföldi hivatalos hirdetőlapban történt első közzététele után, hacsak nem igazolhatja, hogy arról tudomással nem bírt, vagy ezen közzététele nélkül is, ha igazolhatik, hogy egyébként tudomása volt arról, hogy a kibocsátó csődbe jutott (13. §). A javaslat tehát arra az elvi álláspontra

helyezkedik, hogy az utalványozottnál lévő fedezet mindaddig a kibocsátó vagyonának alkatrészét képezi és így a csődtömeghez tartozik, míg a csökk ki nem fizettetik. Az utalványozott biztonsága érdekében azonban a csökk joghatályos kifizetését csak az esetre nem ismeri el, ha az utalványozott a csődről tudomással bírt, amit tehát az erre hivatkozónak kell igazolni. Csupán, ha a közzététele megtörtént, vélelmeztetik a tudomás, melynek fenn nem forgását azonban az utalványozott ez esetben is igazolhatja.

VI. A javaslat figyelemmel van arra, hogy a csökk nemcsak fizetési eszköz, hanem a clearingforgalomnak egyik legfontosabb tényezője, tehát beszámítási eszköz is. Az a kereskedő, aki a csekket kapja, rendszerint nem maga szedi be, hanem beszédés végett saját bankárjának adja át. Ez utóbbi rendszerint szintén nem maga szedi be az átvett csekket, hanem vagy közvetlenül, vagy valamely nagyobb banknak — melynek szintén csak ügyfele — közvetítésével a központon lévő leszámolási egyletben mutatja be a csekket az utalványozottnak, vagy ha ez annak tagja nem volna, az őt ott képviselő nagyobb banknak. Miután pedig az utalványozott szintén ott mutatja be az ő hozzá ép úgy beszédés végett érkezett csekkeket, megvan a lehetőség arra, hogy a valamelyik ügyfél által kiadott csökk készpénzben való beszédés helyett nemcsak maga beszámítási műveletek útján kiegyenlítették, hanem ezáltal más ellentétes követelések is készpénzfizetés nélkül kiegyenlítést találjanak. A csökk ezen, közgazdasági szempontból legfontosabb szerepének megfelelően kimondja a javaslat, hogy a fizetés végetti bemutatás kellő időben és helyen történtnek tekintetik, ha a csökk a bemutatási határidőn belül a leszámolási forgalomban való kiegyenlítés végett oly leszámoló helyen nyújtott be, ahol az utalványozott képviselve van (8. §). Hogy továbbá a csökknek valamely leszámoló hely leszámolási forgalmában történt kiegyenlítése fizetésnek, annak megtagadása a fizetés megtagadásának tekintetik (11. §). Hogy végül a bemutatás megtörténte valamely leszámoló hely tanusítványával is történhetik, mely szerint a csökk nála a leszámolási forgalomban való kiegyenlítés végett benyújtott (16. §).

A csökk kibocsátója a csökknek beszámítás útján való beszédését kényszerítően elő is írhatja, úgy hogy az ilyen csökk birtokosa a csökk szövege dacára nem követelhet fizetést, hanem csak jóváírást. Erre szolgál az úgynevezett keresztezés intézménye.

A csökk kibocsátója, valamint minden forgatója ugyanis a

csekk előlapján a szövegen keresztülírt, vagy nyomtatott ezekkel a szavakkal „csupán elszámolásra“ vagy hasonló értelmű kifejezésekkel megtilthatja, hogy a csekk készpénzben fizetessék. A csekk ebben az esetben csak jóváírás (elszámolás) útján, vagyis oly módon váltható be, hogy annak összegével vagy maga az utalványozott, vagy pedig oly valaki, aki az utalványozottal giroszámlai összeköttetésben áll, vagy aki a fizetés helyén létező leszámoló helynek tagja, a csekkbirtokos javára — kölcsönös követeléseik beszámítása végett — megterhelhetik. Az utalványozottnak, amennyiben a leszámoló helynek nem tagja, jogában áll magán a csekken, ennek bemutatásakor, a leszámoló hely valamely tagját oly célból kijelölni, hogy helyette a csekket jóváírás (elszámolás) útján beváltsa. A készpénzfizetés tilalma (keresztezés) vissza nem vonható. A tilalom figyelmen kívül hagyásából eredő kárért az utalványozott felelős (10. §).

A keresztezés ezen nemén kívül az angol csekkforgalomban ismeretes még az a keresztezés is, melynek joghatálya abban áll, hogy az utalványozott a csekket a bemutatónak készpénzben kifizetheti ugyan, de csak akkor, ha ez bankár. Miután a javaslat a passiv csekk-képességet korlátozta a bankárokra, következetesen ezen keresztezés lehetőségét is elismerhette volna, miután az a leghatósabb védelmi eszköz az elveszett, elloptott vagy hamisított csekkekkel való visszaélések ellen, a bankár fogalmának meghatározása pedig, ha az utalványozottnál nem, úgy itt sem okozhat nehézségeket.

VII. A javaslat a csekk átadásának az alapul szolgáló ügylettel szemben novatorius hatályt nem tulajdonít. A felek megállapodhatnak ugyan abban, hogy az eredeti jogügylet a csekk átadásával megszűntnek tekintendő, de rendszerint a csekk-kel való fizetés csak feltételes és a csekk vevőjének eredeti követelési joga fennmarad, míg a csekk tényleg be nem váltatott. A javaslat (17. §) ezt külön hangsúlyozza is, annak kimondásával, hogy visszkereset indítása helyett a csekkbirtokos más megállapodás hiányában a csekk visszaadása mellett azt a követelést érvényesítheti, mely őt a csekk kiállításának vagy továbbadásának alapjául szolgáló jogviszonynál fogva a kibocsátó vagy más előzője ellen illeti. Ez a követelés fennmarad akkor is, ha visszkeresete az ennek fentartására szükséges cselekmények elmulasztása vagy elévülés következtében elenyészett. Ebben az esetben azonban követeléséből levonható az a veszteség, melyet a kibocsátó vagy a megtámadott előző a csekk-

nek elkésett bemutatása vagy a bemutatás elmulasztása folytán szenvedett, például azért, hogy az utalványozott időközben fizetéképtelenné lett. Végül előfordulhat, hogy ama köztörvényi kereset a csekkbirtokos által valamely oknál fogva nem érvényesíthető, vagy ilyen őt nem is illette, péld. a birtokos a csekket egyszerűen mint árút szerezte meg. Ekkor a kibocsátó alaptalanul gazdagodnék azzal, hogy a fedezetében visszamaradt csekkértéket megtarthatná. Erre való tekintettel tehát a javaslat a kibocsátó ellen a gazdagodási keresetnek is helyt ad. (17. § ut. bek.)

VIII. A csekkforgalom egyik jelentékeny előnye, hogy a készpénzküldéssel járó kockázat csökkentetik. Ennek megvalósulása azonban elsősorban attól függ, hogy az illető csekk törvény szerint egyfelől mennyiben van ellensúlyozva a csekknek elvesztésével, ellopásával járó veszély, másfelől miképpen van megoldva az a kérdés, hogy a hamis vagy meghamisított csekk beváltásából származó kárt a kibocsátó vagy az utalványozott tartozik-e viselni?

Az első kérdést illetőleg arról kell gondoskodni, hogy az elveszett csekk beváltása az intézményezetnél lehetőleg gyorsan betiltható legyen, másfelől pedig a csekk tulajdonos minél előbb juthasson azon helyzetbe, hogy a csekkösszegegről rendelkezhessek. A javaslat ezen követelményeknek eleget vél tenni azzal, hogy elismeri a csekk megsemmisíthetőségét és a megsemmisítési eljárást a váltótörvény analogiájára szabályozza.

Nevezetesen az elveszett csekk tulajdonosa annak megsemmisítését a fizetési hely illetékes bíróságánál kérelmezheti. A kérvényező kötelessége a csekk másolatát bemutatni vagy legalább annak lényeges tartalmát megjelölni és a csekk előbbi birtoklását kimutatni. Ha a bíróság a betérjesztett adatokat elégségeseknek találja, az utalványozottnál a fizetést betiltja és hirdetményt bocsát ki, melyben a csekk birtokosát felszólítja, hogy igényeit a csekk felmutatása mellett 30 nap alatt jelentse be (20. §). A megsemmisítési eljárás folyamatba tétele után a csekk tulajdonosa, ha a bemutatás kellő időben megtörtént és szabályszerűen igazolva van, visszkereseti igényét a kibocsátó ellen érvényesítheti ugyan, de ezt az igényét fizetésre csak abban az esetben irányozhatja, ha a megsemmisítésig kellő biztosítékot nyújt. Ily biztosíték adása nélkül a csekk tulajdonosa csak azt követelheti, hogy a kibocsátó a megfelelő összeget bírói kézhez tegye le. Ha a kibocsátott hirdetmény folytán csekkbirtokosul senki sem jelentkezett, a bíróság a csekket

semmisnek nyilvánítja. Ha azonban a birtokos a csekket a kitűzött határidő alatt bemutatja, a bíróság a megsemmisítési eljárást megszünteti és a kérvényezőt, a részére elrendelt tilalom feloldása mellett, tulajdoni jogának a csekkbirtokos ellen való érvényesítése végett a törvény rendes útjára utasítja. A csekk megsemmisítése után, annak bíróilag elismert tulajdonosa visszkereseti igényét a kibocsátó ellen biztosíték adása nélkül is fizetésre irányozhatja (21. §).

A javaslat ezen rendelkezései gyakorlati szempontból több irányban kifogásolhatók. A bírói eljárás útjani betiltás akármily gyorsan fogantossá válik, a dolog természeténél fogva mégis annyi időt vesz igénybe, hogy a csekk beváltását, melylyel épen annak jogosulatlan birtokosa fog leginkább sietni, alig fogja megakadályozhatni. A követelési okiratot képező váltó analogiájára nem lehet a fizetési eszközt repraesentáló csekk elvesztéséből eredő veszélyek elhárításáról gondoskodni. A gyakorlatban épen azért az elveszett csekk kibocsátója elsősorban nem a bírósághoz fog fordulni, hanem az utalványozottat fogja értesíteni és a beváltás megtagadására utasítani. Miután pedig, amint már kifejtettük, az utalványozottnak módjában áll a kibocsátó ellenutasítását a törvény tilalma ellenére egyáltalán respectálni, annyival inkább fogja azt megtenni ilyen esetekben. De ezzel az eszközzel az elveszett csekk tulajdonosa csak akkor élhet, ha ő maga a kibocsátó, ellenben a csekktulajdonos harmadik személy teljesen védtelenül marad, mert arra, hogy a kibocsátó az ő érdekében ellenutasítással éljen, igénye nincs. A helyes megoldás tehát az volna, hogy a kibocsátó ellenutasítása az utalványozottra nézve feltétlenül kötelezőnek mondassék ki, amit a javaslat annyival inkább megtehetett volna, mert a csekkbirtokosnak az utalványozott ellen közvetlen keresetet úgy sem adván, amint azt már kifejtettük, a csekk visszavonhatatlanságának semmiféle gyakorlati jelentősége nincsen, úgyhogy ezen tisztán akadémikus álláspont feladásával az ellenutasítás kötelező voltának kimondásával legalább az elveszett csekkből eredő veszélyeket lehetett volna elhárítani. Ez esetben ugyanis azzal nemcsak a kibocsátó élhetne, hanem kimondható volna az is, hogy a csekktulajdonos 3-ik személy kívánatára a kibocsátó köteles is ellenutasítást adni és pedig a bemutatási határidőn belül kellő biztosíték nyújtása mellett, azontúl pedig biztosíték nélkül. Ez volna emellett az egyetlen védelmi eszköz a hamis vagy hamisított csekkek be-

váltásából eredő károsulás ellen is, miután ilyen csekkekre a megsemmisítési eljárás nem foglalhat helyt, és így bírói letiltás egyáltalán nem történhetik, ellenben a hamisításról még idején értesült kibocsátó az ellenutasítás útján a beváltást megakaszthatná. Nem sok értelme van végül a javaslat azon rendelkezésének (21. §), mely a megsemmisítési eljárás megindítása után a csekkbirtokosnak visszkereseti igényét a kibocsátó ellen elismeri, „ha a 16. §-ban körülírt cselekmények teljesítettek“. Miután idetartozik a bemutatás és annak igazolása is, ha a csekk bemutatatik, honoráltatik is és így nem szükséges a visszkereset, ha ellenben elveszett, akkor nem mutatható be.

Mindenképen helyeselhetjük ellenben a javaslat azon álláspontját, melyet a hamis vagy hamisított csekk beváltásából eredő kár viselése tekintetében elfoglal. Kimondatik ugyanis, hogy a hamis vagy meghamisított csekk beváltásából az utalványozottnak vagy alkalmazottnak vétkessége nélkül eredő kárért az állítólagos kibocsátó vagy a kibocsátó csak akkor felelős, ha őt vagy a csekkek kezelésével megbízott alkalmazottját a hamis csekk kiállítása vagy a csekk meghamisítása tekintetében vétkesség terheli; eltérő megállapodás, mely az utalványozottra előnyösebb, hatálytalan (22. §).

A megtartott szakértekezleten maguk a pénzügyintézetek foglalták el azt az álláspontot, hogy ha a kibocsátót a hamisítás körül mulasztás nem terheli és a hamisítást nem az ő alkalmazottjai követték el: a beváltásból eredő kár tekintessék a pénztári kezelésnél felmerülő oly üzleti esélynek (Betriebsunfall), mely a bankot, melynek üzemében előfordult, terheli. Elvileg tehát az utalványozott szavatossága van kimondva, de meg van védve a kibocsátó vagy alkalmazottnak mulasztása ellen.

Megemlíthetjük végül, hogy a javaslat a csekk bélyegkötelezettségét legliberálisabb módon és abból a szempontból szabályozza, hogy az azonnali beváltásra irányuló szabályszerű csekk bélyegmentességet élvezzen.

A törvényes kellékeknek megfelelő és belföldön fizetendő csekk abban az esetben, ha az utalványozott által e célra adott úrlapon van kiállítva és vagy kifejezetten látra szól, vagy fizetési idő benne megjelölve nincsen, darabonként négy fillér, a külföldön fizetendő csekk darabonként tíz fillér bélyegilleték alá esik. Minden forgatmány és nyugta, valamint a bemutatást igazoló nyilatkozat és tanúsítvány bélyegmentes. Ellenben jövedéki kihágást

követ el s az I-ső fokozat szerint számított bélyegilleték ötvenszeresével, de legalább 200 korona pénzbüntetéssel sújtandó az, aki az általa kiállított csekket szándékosan nem keltezi, vagy a valóságnak meg nem felelő napról állítja ki, vagy valótlanul külföldi kelet helyen kiállított gyanánt tünteti föl, valamint vele egyetemlegesen az is, aki tudva ilyen csekket elfogad, tovább ad, vagy kifizet.

H. Sz.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

1. A fegyelmi eljárás megindítását az 1871. évi VIII. t.-cz. 39. és 59. §§-ai értelmében csak a közvádoló vagy magánfél kérheti. Mint-hogy azonban B. G. kir. közjegyző a részére kiosztott örökösödési ügyek letárgyalásánál mint birói megbízott járt el (1894: XVI. 51. §) s minthogy afelett örködni, hogy a birói megbízások kiosztásánál ugyancsak az 1894. évi XVI. t.-cz. 51. §-ában foglalt kötelező rendelkezés megtartatott, esetleg abbeli mulasztást fegyelmi eljárás tárgyává tenni, nem a birói megbízott, hanem a bírónak felügyeleti hatósága, illetve a közvádoló van hivatva, s minthogy erre tekintettel a közjegyző a fent említett kérdésben nem tekinthető magánfélnek, aki tehát a fent idézett törvényes rendelkezések értelmében a fegyelmi eljárás megindításának kérelmezésére, vagy pedig a közvádoló indítványa ellenére az eljárás további folytatására jogosult lenne. Ennélfogva nevezett kir. közjegyzőnek felebbezése erre vonatkozó jogosultság hiányában vissza volt utasítandó. (Curia 1907. szeptember 28. 359/k. fegy. sz.)

Hagyatéki eljárás.

2. Tekintettel arra, hogy felperesek a megtámadott tárgyalás érvényessége ellen azt is felhozták, hogy a tárgyalást nem az azzal megbízott kir. közjegyző, hanem ennek arra nem hivatott irnoka tartotta meg és ezen állítás valósága ellen alperesek ellen nem mondtak, tekintettel továbbá arra is, hogy Sz. P. volt közjegyzői irnok tanu azt, hogy ő tartotta meg a tárgyalást és a kir. közjegyző a jegyzőkönyvet csak utólagosan írta alá, esküvel megerősítette, mindezekből megállapítható, hogy a tárgyalást nem az azzal megbízott kir. közjegyző tartotta meg, amiből azon tárgyalásnak semmissége következvén, az ott tett, a kérdéses osztály-

egyezségre vonatkozó nyilatkozatok érvénytelenek és az a jegyzőkönyv a hagyaték átadásának alapjául nem szolgálhat. (Curia 1902. december 3. 714. sz.)

*

3. Tekintettel arra, hogy az 1894: XVI. t.-cz. 52. §-a értelmében az örökösödési eljárásban is alkalmazandó 1886: VIII. t.-cz. 34. §-nak rendelkezése szerint a bíróság az esetben, ha a tárgyalással megbízott kir. közjegyző eljárásában késedelmet tapasztal, a tett intézkedésekről, és a befejezést netalán gátló akadályokról az eljáró közjegyzőtől záros határidő alatt jelentést kívánhat s úgy a megbízás teljesítésére, valamint a jelentéstételre kitűzött határidőnek megtartására a közjegyzőt 200 koronáig terjedhető pénzbírsággal szoríthatja, miután pedig a jelen esetben a hagyatéki bíróságnak f. é. márczius 5-én 1904. ö. 475/6. sz. a. kelt és márczius 9-én kézbesített felhívásnak a kir. közjegyző csak annyiban felelt meg, amennyiben f. é. márczius 17-én 1904. ö. 373/7. sz. a. beérkezett jelentésében a vonatkozó hagyatéki ügynek mielőbbi befejezését kilátásba helyezte, azonban az ugyancsak pénzbírság terhe alatt megsürgetett megbízást az arra f. é. április 15-ig kitűzött határidőig nem teljesítette, sőt a kir. járásbíróságnak utólagos jelentése szerint a hagyatéki ügyiratokat csak f. é. június 21-én terjesztette be, ennél fogva eme késedelmes eljárása miatt 10 K pénzbírságban való marasztalása indokolt. (Kolozsvári kir. tábla 1906. szeptember 13. 2627. sz.)

*

4. Az 1894. évi XVI. t.-cz. 52. §-a a kir. közjegyzőt abban, hogy a tárgyalást a saját székhelyére vagy a helyszínére tűzze ki, nem korlátozza és csak azt rendeli, hogy a körülményekhez képest a tárgyalást a saját székhelyére az illetékes kir. járásbíróság székhelyére vagy a helyszínére, illetőleg a közjegyzőség székhelyére, vagy a közjegyzőséghez tartozó avagy a szomszédos valamelyik községbe tűzze ki és tartsa meg. Hogy a körülményekhez képest való tárgyalás kitűzése akképen értendő, hogy az nemcsak a kir. közjegyzőre, hanem a felekre nézve is előnyös legyen, az magától értetik. Ha a kir. közjegyző a felek érdeke ellen jár el, ezeknek s a bíróságnak is joga van ellene az illetékes közjegyzői kamaránál azért panaszt emelni, de a bíróság arra nem jogosított, hogy a tárgyalásnak szerinte nem előnyös kitűzése miatt a kir. közjegyző díjait a tárgyalás megtartásának helye szerint a törvény 117. §-ában meghatározott összegben meg ne állapítsa s a tárgyalás helyének megfelelő összegben felvett díjakat részben visszatérítse és pedig annál kevésbé, mert az általa idézett 1886. VII. t.-cz. 31. §-a az 1894. évi XVI. t.-cz. 128. § 5. pontja értelmében hatályon kívül van helyezve, mely okból a kir. közjegyzőnek a törvény 117. § II. pontjában meghatározott díjtételek szerint felszámított díjai megállapítandók, ő a visszafizetés alól felmentendő volt. A felfo-

lyamodás költségei az eljáró bíró terhére az 1871. évi VIII. t.-cz. 66. § alapján megállapíthatók nem voltak, mert nyilvánvaló vétség esete nem forog fenn. (Kolozsvári kir. tábla 1906. évi december hó 4. 4722. sz.)

*

5. A másodbiróság végzésének az a része, mely szerint az utóörökösök utóöröklési joga a hagyatéki ingatlanokra az elsőbirósági végzéstől eltérőleg, „az első ízig való érvénnyel rendeltetett feljegyeztetni“, megváltoztatik, s az utóöröklési jog feljegyzésénél a jelzett korlátozás mellőztetik, mert az 1894. évi XVI. t.-cz. 78. §-a szerint az örökös és utóörökös közt létrejött ellenkező megállapodás esetén kívül, amely eset jelen hagyatéki ügyben fenn nem forog, az utóörökösödés biztosításául szolgáló tkvi feljegyzés egészben a végrendelet tartalmának megfelelően eszközlendő, az örökhagyó végrendelete pedig a fent jelzett korlátozást nem tartalmazza s perenkívüli úton hivatalból, végrendeletben nem foglalt korlátozás megállapításának és telekkönyvi feljegyzésének helye nincs. (Curia 1905. január 22. 2817. sz.)

*

6. Minthogy B. T. és neje a megtartott tárgyalások rendén 12. és 13. alatt becsatolt tanusítványokkal valószínűsítették, hogy örökhagyó javukra végrendelkezett s tekintettel különösen arra, hogy már huzamosabb idő óta vannak a hagyatéki vagyon birtokában, eltekintve attól, hogy a végrendeletet be nem mutatták: velük szemben a törvényes örökösök voltak perre utasítandók. (Curia 1787/903. sz.)

*

7. Ha a törvény alapján örökösnek nyilatkozottak egyike a szülők hagyatékaként leltározott vagyon egyes részéhez tulajdonjogot formál és emellett azt is állítja, hogy örököstársa örökrészére nézve már a szülők által kielégítve lett s hogy ennek következtében utóbbi örökrész nem illeti: amennyiben a leltárt kifogásoló örökös eme kielégítést az 1894:XVI. t.-cz. 58. § szerinti okirattal ki nem mutatja, bár a szülei hagyatékban tényleg benne is maradt, ő utasítandó perre örököstársával szemben, mert habár a hagyatékban benmaradott, az o. ptkv. 870. § szerint annak birói átadása előtt csak kezelője és nem birtokosa. (Curia 4231/97. sz.)

*

8. Az örökség megszerzője által a hagyatéki tárgyaláson támasztott igény figyelembe nem jöhet és a perreutasításnak nincs helye, ha az örökségnek vagy örökrésznek átruházása vitás és az örökség megszerzője az átruházást, illetve lemondást okirattal nem bizonyítja, mert az 1894:XVI. t.-cz. 5. és 66. §§ egybevetéséből nyilván kitűnik, hogy az örökség átruházása, vagy lemondás esetén az örökség megszerzése, vagy a lemondás okirattal bizonyítandó és a 85. § utolsó bekezdése a perreutasítást szabályozván, kétség-

telen, hogy a perreutasítás arra az esetre szól, ha az örökséget megszerzőnek okirata van s ez esetben, ha az átruházást közjegyzői vagy hitelesített magánokirattal igazolja, az átruházó, ellenesetben (ha t. i. másnemű okirattal igazolja) az örökség megszerzője utasítandó perre. (Curia 3644/98. sz.)

*

9. Tekintettel arra, hogy örökhagyó hagyatékának leltározásánál — a leltár tanusítása szerint — becsüs alkalmaztatott, az elsőfokban eljáró bíró az 1894. évi XVI. t.-cz. 42. §-ának intézkedéséhez képest, a tárgyalással megbízott kir. közjegyző díjának megállapításánál helyesen mellőzte az adó alapján kiszámított értéket és helyesen vette annak alapjául a terhek levonása nélküli leltári becsértéket. (Curia 1902. december 3. 6394. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

10. Tekintve, hogy bejegyeztetni kért „Általános kereskedelmi ügynökség P. és H.“ cég szövegében előforduló „Általános“ szó adott esetben a kereskedelmi forgalom tárgyát képező minden ügyletnek közvetítését fejezi ki és így az üzletnek közelebbi megjelölésére szolgál, ilyen toldásnak használatát pedig a K. T. 11. §-ának rendelkezése kifejezetten megengedi, a másodbiróság végzésének megváltoztatásával az elsőbiróság végzése volt helyben hagyandó. (Curia 1907. október 30. 1173/V. sz.)

*

11. A mérleg közzétételének elmulasztása a kereskedelmi törvény 198. § végső bekezdése és a 221. § 1. pontjának alkalmazását maga után vonhatja ugyan, de azzal a következménnyel, hogy az egyébként szabályszerűen összehívott közgyűlés más tárgyú összes határozatai is megsemmisítenek, nem járhat. (Curia 1907. május 15. 690/906. sz.)

*

12. A kereseti váltónak az alperes, mint a kereseti váltó forogatója ellen a visszkereseti jog fentartása céljából fizetés végett való bemutatása és ennek nem teljesítése miatt az óvásnak a keresethez B) a. mellékelt óvás értelmében történt felvétele iránt felhozott alperesi kifogás alapos, mert a kereseti váltón észlelhető és írónnal tett abból a feljegyzésből „Szív-u. 4.“, valamint abból a körülményből, hogy az óvásnak 1906. október 11-én történt felvétele után pár napra 1906. október 16-án beadott kereset külzetén az elfogadó J. B. lakásául Szív-u. 4. jelöltetett meg és hogy f. 1907. évi január 15-én felvett tárgyalási jegyzőkönyvhöz csatolt 3./ a. helyhatósági bizonyítvány szerint nevezett elfogadó az óvás felvétele idejében tényleg a most megjelölt helyen lakott és hogy a perhez bemellékelt szintén hatósági 2./ a. végzés illetőleg bizonylat szerint Szív-u. 5. sz. alól bejelentve sohasem volt: a

törvényszék megállapította, hogy a kereseti váltónak fizetés végett való bemutatása és az óvás felvétele J. B. elfogadónak nem felperesek előtt is ismert lakásán történt, hogy ennek az elmulasztása a felperesek tényének tudható be, mert a fizetés végett való bemutatást és az óvást felvevő közjegyzőnek az előttük is tudva volt Szív-u. 4. sz. a. lakást be nem mondták és így kétségtelen, hogy az említett váltói cselekmények nem a V. T. 41., illetőleg 99. és 102. §§-ai rendelkezésének megfelelően eszközöltettek és azoknak joghatályt tulajdonítani nem lehet. Minthogy pedig a kereseti váltó az intézvényezettként megnevezett J. B. elfogadónak fizetés végett bemutatva és ennek hiánya miatt az óvás megfelelően felvéve nem lett: felperesek alperes ellen ez okon visszkeresettel nem élhetnek. (Bpesti keresk. és váltó trszék.)

A kereseti váltóban az intézvényezett lakóhelyéül pusztán: Budapest van megjelölve s ezen nem változtat az, hogy a váltó oldalán az az írónnal írt feljegyzés vehető ki: „Szív-u. 4.“ Miután pedig a V. T. a váltóbirtokosnak nem teszi kötelességévé, hogy az elfogadónak előtte esetleg tudvalevő, de magából a váltóból ki nem tűnő lakását az óvatoló személylyel közölje, hanem a V. T. 102. §-ának 2. bekezdése szerint oly esetben magának az óvatoló személynek a feladata az óvatolandó lakását kipuhatolni és csak akkor tekinthető igazoltnak, hogy az óvatolandó személy üzleti helyisége, vagy ennek hiányában lakása kipuhatható nem volt, ha az óvatoló személy részéről ez iránt történt tudakozódás a helybeli rendőri hivatalnál, illetőleg községi előljárásnál sikertelen maradt s ez a körülmény magában az óvásban ki van tüntetve; s minthogy fenforgó esetben a B) alatti okirat szerint teljesített óvás a törvény idézett kivánalmainak hiánytalanul megfelel: ezeknél fogva az alperes által a B) alatti okiratban foglalt óvásnak szabálytalansága miatt emelt kifogásnak alapja nincs. Ezek szerint a B) alatti okiratban foglalt óvás joghatályos s az alperes, mint forgató irányában a visszkereseti jog fentartására alkalmas lévén: az elsőbíróság ítéletének megváltoztatásával a tábla ítéletét kellett helybenhagyni. (Curia 1907. november 7. 905/V. sz.)

*

13. A kereseti váltó annak tartalma szerint az elfogadó lakhelyén a belényesi takarékpénztárnál, vagy Budapesten a Pesti magyar kereskedelmi banknál volt fizetendő. Az óvás Belényesen történt.

A forgatónak arra alapított kifogása, hogy a váltó Budapesten, az itteni banknál is óvatolandó lett volna, nem áll meg, mert a kereseti váltón két fizetési hely lévén megjelölve, ilyen esetben a V. T. 3. és 7. §§-ai értelmében mindig az első tekintik fizetési helynek és így a kereseti váltónak a Pesti magyar kereskedelmi banknál való bemutatása nem szükséges és mert amennyiben az intézvényezett Belényesen lakik, a váltónak az a

kitétele, hogy „fizetendő a Belényesi takarékpénztárnál“, telepítést nem képez, hanem ebből csak az következtethető, hogy az elfogadó a megjelölt helyiségben a fizetést önmaga kívánta teljesíteni és így az óvatoló személy helyesen járt el akkor, amidőn a váltót fizetés végett az elfogadónak akarta bemutatni. (Nagyvárad kir. tábla.)

A kereseti váltó, annak tartalma szerint az elfogadó lakhelyén a Belényesi takarékpénztárnál, vagy Budapesten a Pesti magyar kereskedelmi banknál állapított meg fizetendőnek. Az elfogadó tehát jogosítva volt a fedezetet a vagylagosan kijelölt pénzintézetek bármelyikéhez elküldeni, amiből következik az, hogy a váltó úgy a Belényesi takarékpénztárnál, mint a Pesti magyar kereskedelmi banknál is volt fizetés végett bemutatandó és csak, ha mindkét pénzintézet tagadja meg fedezet hiányában a váltó kifizetését, tekinthető a fizetés megtagadása megállapítottnak. Tartozott volna tehát alperes a váltót lejáratkor Budapesten a Pesti magyar kereskedelmi banknál is fizetés végett bemutatni és a fizetés megtagadása esetében ezt a körülményt óvással igazoltatni. Minthogy azonban ezt elmulasztotta a kifogásoló alperes, mint forgató elleni visszkereseti jogát a V. T. 41. illetve 43. §§-ai értelmében elvesztette. (Curia 1907. október 15. 1029. v. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

14. A kötelesrész megítélése ellen alperesek vitatták ugyan, hogy felperesek néh. anyja az apai vagyonból azáltal lett kielégítve, hogy 1869-ben, midőn az ő és férje háza leégett, annak felépítésében alperesek közremunkálkodtak s ezt a tanuk igazolják; azonban ez a ténykörülmény a kereset elutasítására törvényes indokul nem szolgálhat azért, mert a közremunkálkodás még a közös apa életében történt, amidőn alperesek az apai vagyonban tartózkodtak, nem is állítván, hogy ők külön vagyon felett rendelkeztek és mert meg sem kísérelték bizonyítani azt a lényeges ténykörülményt, hogy a leégett ház felépítése körül azzal a megállapodással működtek közre, hogy közremunkálkozásuk ellenértékét a felperesek anyjának az apai vagyonból való kielégítése képezze, sem a munka mibenlétét és értékét elő nem adták. (Curia 1907. október 10. 7143/1906 sz.)

*

15. A betudásra kötelezett örökös az örökhagyótól előre kapott tárgyat nem csupán használatra kapja azzal a kötelezettséggel, hogy azt az öröklés megnyílásakor a hagyatékba visszaadja, hanem talajdonul; — miből folyólag a tárgy értékének emelkedése vagy csökkenése, esetleg elenyészése is, a betudásra kötelezettet illeti; ebből pedig okszerűleg következik, hogy az előre kapott tárgy nem természetben adandó osztályra (realis collatio), hanem értékben (idealis collatio) számítandó; következésképp helyes a másodbíróságnak az a jogi álláspontja, amely szerint a

felperest megillető kötelesrész kiszámításának alapjául szolgáló vagyonérték megállapításánál az egyes örökösöknek előre kiadott tárgyak értékét az adományok kézhezvételének időpontja szerint határozta meg. (Curia 1907. október 30. 7098/906. sz.)

*

16. Örökhagyó megtámadott végrendeletében felpereseknek, 300—300 frtot hagyott. Alperesek azt kívánták bizonyítani, hogy felperesek, illetve jogelődük a nekik hagyott fentebbi összegeket örökhagyó özvegyétől felvették. Felperesek az okiratok valóságát és tartalmát tagadták ugyan, de az alperesek részéről nekik arra nézve kínált főesküt, hogy ezeket a hagyományokat meg nem kapták, sem el nem fogadták, sem vissza nem kínálták, minélfogva bizonyítottnak tekintendő, hogy felperesek, illetve jogelődük a nekik hagyott 300—300 frtot felvették.

Minthogy pedig az, aki a végrendelet kedvező intézkedéseit elfogadja, annak reánézve kedvezőtlen intézkedését megtámadni nincs jogosítva és még ha a végrendelet kifogás alá eshetnék is, többé ilyen kifogást avégett, hogy a végrendeletnek reánézve kedvezőtlen része mellőztessék, nem érvényesíthet: ennélfogva a másodbiróság ítéletét helybenhagyni kellett. (Curia 1907. november 27. 11085/1906. sz.)

*

17. Egyetemleges kötelezettség csak szerződés, végrendelet vagy a törvény rendelkezései által keletkezhetik. Felperes nem is állítja, hogy az alperesek, akiket a kegyuraság ingatlanok után közösen terhel, az egyetemleges kötelezettséget az egyház irányában szerződésileg magukra vállalták, vagy az egyetemleges teherviselésre végrendeletileg köteleztettek, oly törvényes rendelkezés pedig, mely a társkegyurak egyetemleges kötelezettségét megállapítaná, nem létezik.

Ennélfogva alperesek az illető csoportra eső fentartási költségekhez egymásközi birtokarányban tartoznak hozzájárulni és pedig együtt az egyes csoportok szerinti arányban azért, mert alperesek nem tagadták, hogy a kegyurasággal terhelt összes ingatlanoknak az egyes csoportokba sorozott ingatlanok együtt az ezekben a csoportokban megjelölt hányadrészét teszik.

A kegyúri kötelezettség tkvi bekebelezését illetőleg mindkét alsóbiróság ítéletének megváltoztatásával felperest a bekebelezés iránt előterjesztett kereseti kérelmével el kellett utasítani, mert a kegyúri kötelezettség nyivánkönyvi bejegyzésének kérdése törvényileg szabályozva nincs s ebben a kérdésben törvényes gyakorlat sem fejlődött ki és mert az ingatlannal összekötött kegyúri kötelezettség dologi teher lévén, az mint ilyen az illető ingatlanokat s illetve azoknak mindenkori tulajdonosait nyivánkönyvi bejegyzés nélkül is feltétlenül terheli s ennélfogva annak tkvi biztosítására szükség nincs; mert továbbá a kegyúri kötelezettségből folyó, esetenként

felmerülhető tehernek összegszerű mennyisége előre meghatározható nem lévén: az határozatlanságánál fogva a tkvi rendt. 64. §-a értelmében sem bekebelezésnek, sem előjegyzésnek tárgya nem lehet. (Curia 1907. október 1. 7636/1906. sz.)

*

18. A végrendeletet érvényesnek kellett kimondani, mert az örökhagyó által egyenesen utolsó kívánságának mondott az az intézkedés, amelylyel vagyona felől rendelkezik, a végrendelet fogalma alá tartozik, mert azt örökhagyó a tanúk által bizonyított szokásos aláírásával „Izsó“ ellátta, s végül, mert a levélnek csak a második aláírott íve tartalmazza a végintézkedést, s mert ennélfogva a végrendelet érvényességére az a körülmény, hogy ez a levél első ívével az 1876: XVI. t.-cz. 8. § rendelkezése ellenére össze nem fűzetett, annál kevésbbé lehet befolyással, mert az aláírt második ív végső soraiból, ahol a végrendelet magát az alperes „hú férjének“ mondja, az is világos, hogy a rendelkezés kétséget kizáróan az I. r. alperes javára szól. (Budapesti kir. tábla).

A kir. tábla ítéletének megváltoztatásával az elsőbiróság ítélete hagyatik helyben, mert kétségtelen ugyan, hogy az örökhagyó által hátrahagyott s a perben végrendeletként szereplő levélnek második íve nem önálló okirat, hanem tartalma szerint csakis folytatása az első ívnek, s tekintve, hogy ez a második ív az 1876: XVI. t.-cz. 8. §-hoz képest a kérdéses levél első ívével zsinórral összefűzve és a zsinór két vége a végrendeletkező által lepecsételve nincs, az a törvényben előírt alakú kellékeket már ezért is nélkülözi. De ha a levél második íve önálló okirat volna is, az csak azon esetben volna érvényes végrendeletnek elfogadható, ha azon egymagában véve is feltalálhatók lennének amaz érvényességi kellékek, amelyeket az id. t.-cz. kiváltságos végrendeletekre nézve is kötelezően előír. Ily érvényességi kellék az id. t.-cz. 7. §-a szerint: a végrendeletkező helyének és időpontjának az írásbeli végrendeleten való kitétele. Minthogy azonban eme kellékeket a levélnek össze nem fűzött különálló íve nélkülözi, kétségtelen, hogy azt érvényes végrendeletnek tekinteni nem lehet; tévesen ítélte tehát a kir. tábla, amidőn ezt a levelet érvényes végrendeletnek elfogadta s a hagyatéki vagyont eme végrendelet alapján az elsőrendű alperesnek odaítélte, amiért is ítéletének megváltoztatásával az elsőbiróság ítéletét kellett a most kiemelt indokolás alapján helybenhagyni. (Curia 1907. április 4. 3643/906.)

*

19. Alperesek az örökhagyó után a nagyszzebeni kir. járásbiróságnak hagyatéki átadó végzésében részletezett tiszta hagyatéki értékét örökölték, minthogy pedig a felperesi követelésnek fennállását felülvizsgálati kérelmükben már vita tárgyává sem tették, sem a felperes engedményesi minőségét nem kifogásolták s így e tekintetben is a felebbezési bíróság ténymegállapítása irányadó; ezen

tényállás mellett a felebbezési bíróság helyesen alkalmazta alperesekre azt az anyagi jogszabályt, mely szerint az örökhagyó tartozásáért a reájuk szállott hagyatéki érték erejéig egyetemlegesen felelősek és helyesen mondotta ki azt a jogelvet, hogy a hagyatéki érték túlterheltetése esetében az örökösök az egyes hagyatéki hitelezőket kielégíteni nem jogosítvák, hanem csak ahhoz van joguk, hogy a hagyatéki vagyona csődöt kérjenek s ezáltal valamennyi érdekelt hitelezőnek az aránylagos kielégítéshez módot és alkalmat nyujtsanak; ezt az elvet bírói joggyakorlatunk kötelező értelemben alkalmazza s ha az örökös ezzel a jogával nem él, egyes hitelezők kielégítése által a ki nem elégített hitelezők irányában a fizetés kötelezettsége alól nem szabadul s az igazolt hagyatéki vagyon értéke erejéig az utóbb fellépő hitelezők javára elmarasztalendő, mert mulasztott s ennek következményeit viselni tartozik; nem követett el tehát eljárási szabálysértést a felebbezési bíróság, midőn mellőzte annak bizonyítását, hogy alperesek mely hagyatéki tartozásokat és mily összegben fizettek ki és ezek szerint ítéleti rendelkezése az örökösnek a hagyatéki, illetve az örökhagyó tartozása tekintetében felelősségét megállapító általános anyagi jogszabályt nem sértette meg. (Nagyvárad tábla 1907. április 25. G. 31. sz.)

*

20. A peres felek közötti vitás kérdés a házassági vagyonjog körét érintvén, a kir. ítélőtábla szükségesnek találja előrebocsátani, hogy a férj legtöbbször a nő külön vagyonát is kezelve és adott esetben a férj külső viszonya a hozományhoz és női különvagyonhoz egyforma lévén, a bíróság feladata és kötelessége a hozomány és különvagyon között jogi rend szerint létező választóvonalat figyelemre méltatni és a megfelelő tényállást tüzetesen megállapítani, mert a házassági vagyonjogi önállósága folytán az optk. 1237. §-a szerint a házasságra lépés után is mindenik házastárs megtartja előbbi tulajdonjogát és az optk. 1218. §-a szerint hozomány alatt csak az a vagyon értetik, mely a feleség, vagy ennek részére egy harmadik által a házassági társasággal járó költségek könnyebbítése végett a férjnek átadatik, vagy ígértetik. Minthogy pedig az optk. 1238. §-a szerint a törvényszék által elfoglalt téves jogi állásponttal szemben épen azon jogvédelem áll, hogy a nő a szabad vagyon kezelését a férjre bizza — az átadott hozományt a női különvagyonától csak a cél választja el. A hozomány lényegének a döntő criteriuma tehát: a vagyontárgy átadása és az átadás célja. Az átadáson felül szükséges ennél fogva, hogy világosan kifejeztessék, miszerint a férjnek átadott vagyon „hozományként“ adatik át, mert amit a férj nejétől vagy mástól nem kifejezetten hozományként kap, az nem lesz hozomány. A hozományadást tényekből következtetni, azaz hozományadást vélelmezni nem lehet, hanem kétség esetében az átadás ténye tekintetében az erre hivatkozó férj bizonyítani köteles, hogy a vagyontárgy átadása hozomány gyanánt történt. (Kolozsvári tábla 1907. október 3. G. 123. sz.)

*

21. A másodbiróság I. r. felperest azért utasította el keresetével, mert az 1895. május 12-én, tehát kiskorúságának idejében kelt az a nyilatkozatát, amelylyel anyai, illetve nagyanyai és nagyapjai örökségéről lemondott, teljeskorúságában is érvényesnek elismerte, a kapott 1000 koronát pedig megtartotta, minek következtében a gyámhatósági jóváhagyás hiánya okából eredetileg érvénytelen lemondás joghatályossá válván, felperes nagyapja hagyatékának örökösével szemben semmiféle igényvel fel nem léphet.

A másodbiróságnak ez a jogi felfogása téves. Mert az 1877. évi XX. t.-cz. 20. §-ának, különösen a törvényszakasz utolsó bekezdésének helyes értelmezése szerint, a kiskorú örökségéről még a gyámhatóság jóváhagyásával sem mondhat le hatályosan, mert az ilyen jogfeladáshoz teljes szerződésképeség szükséges, amelynek hiányát sem a kiskorú törvényes képviselőjének, sem a gyámhatóságnak jóváhagyó hozzájárulása nem pótolja. Épen azért az I. r. felperesnek a 4. a. nyilatkozatban foglalt az a jogügylete, amelylyel 1000 K ellenében az őt anyja jogán nagyanyja és nagyatyja után megillető örökségéről, tehát törvényes osztályrészéről is lemondott és amelylyel egy időben összes örökségi igényeit nagyatyja második feleségére az, ebben a perben I. r. alperesre átruházta, jogilag hatálytalan annak ellenére, hogy I. r. felperes atyja, mint az akkor még kiskorú fiának törvényes képviselője, ehhez a lemondáshoz és átruházáshoz a nyilatkozatra vezetett írásbeli beleegyezéssel kifejezetten hozzájárult. De nem vált hatályossá ez a jogügylet az I. r. felperes teljeskorúságának elérte után sem, mert az a körülmény, hogy a kapott 1000 koronát vissza nem adta, annál kevésbé tekinthető oly magatartásnak, amelyből e jogügylet fentartására irányuló szándékára lehetne következtetni, mert nem vitás az a tény, hogy a szóbanforgó 1000 K-t I. r. felperes a maga céljaira fel nem használta, hanem hogy ez az összeg nővérenek a II. r. felperesnek hozománya kiegészítésére szolgált. Viszont abból a tényből, amely a per irataihoz csatolt hagyatéki eljárási iratokból derül ki, hogy I. r. felperes nagyatyja hagyatékának tárgyalásakor — tehát az erre legalkalmasabb időpontban — a 4. a. nyilatkozat ellenére is érvényesítette törvényes osztályrészét, az világlik ki, hogy I. r. felperes ezt a nyilatkozatot magára nézve joghatályosnak nem tekintette. (Curia 1907. november 19. 7102. sz.)

*

22. Mindkét alsóbiróság ítéletének megváltoztatásával alperes, azonban csak keresmény természetű vagyonára vezethető végrehajtás terhével arra köteleztetik, hogy a felperes részére 6000 korona kötbért 15 nap alatt megfizessen. A kiskorú színésznő ugyanis a szerződés megszegése esetére 16,000 kor. kötbér fizetésére kötelezte magát. Azon kifogásnak, hogy a szerződés a gyámhatósági jóváhagyás hiánya miatt érvénytelen, megállítható alapja nincsen, mert az 1877:XX. t.-cz. 3. §-a értelmében a kiskorúak saját keresmény-

nyük felett szabadon rendelkezhetnek, keresményük szerzése tárgyában tehát rendszerint szerződést is köthetnek és ezt a szerződést keresményükre terjedő hatálylyal kötbér kikötésével is megerősíthetik. (Curia 1907. november 29. 7969/906. sz.)

*

23. Az 1885. évi IX. t.-cz. 24. §-ának abból a rendelkezéséből, hogy a postatakarékpénztárnál eszközölt betéteknek csak a kamatozó 1000 forintot meghaladó része foglalható le és csak erre szerzhető zálog- és megtartási jog, következik, hogy habár a kereset tárgyát tevő postatakarékpénztári könyvet a felperes a közte és alperes között létrejött építési szerződésből folyó kötelezettségei teljesítésének biztosítékául óvadék gyanánt adta át alperesnek, ez utóbbi a kérdéses postatakarékpénztári könyvre elhelyezett betétnek 2000 koronát meg nem haladó részéből a felperes elleni keresetét közvetlenül ki nem elégítheti és azt sem követelheti, hogy a postatakarékpénztári könyvre elhelyezett betétnek 2000 koronát meg nem haladó része addig visszatartassék, míg a felperes az építési szerződésből eredő kötelezettségeinek eleget nem tesz, illetve a szerződés elmulasztásából származó megtérítési igény tekintetében alperest ki nem elégíti, hanem tekintettel arra, hogy a kérdéses postatakarékpénztári könyv most már csak 2000 korona értékkel bír, alperes túrni tartozik azt, hogy a kérdéses postatakarékpénztári könyv a felperesnek feltétlenül kiadassék. (Curia 1907. november 26. 8241/1906. sz.)

*

24. A közös háztartásban élő rokonok közt, kik a vagyon jövedelmét közösen élvezik, ellenkező kikötés hiányában a fiú nejeinek az atya vagyonába fektetett vagyona kamat nélküli kölcsönnek s a fiú munkálkodása ingyenesnek, illetve mind a kettő a vagyon együttesen élvezett jövedelmével kiegyenlítettnek tekintendő. (Curia 1907. június 12. 5977/906. sz.)

*

25. Ingatlan vagyon hitbizományi jellegére vonatkozó tévedés, ha az érdekeltek a való tényállásról a telekkönyv megtekintése útján meggyőződhetek volna, az ezen téves hit folytán kötött egyezség megtámadására alapul nem szolgálhat, mert a téves feltevés az érdekeltek mulasztásának és gondatlanságának tulajdonítandó akkor is, ha az hagyományos hiten alapszik. (Curia 1907. október 11. 7167/906. sz.)

*

26. A szerződésnek az a kikötése, hogy az illető szolgáltatás az egyik érdekelt nagykorúságának elértekor válik esedékessé, minthogy ezzel a felek az esedékesség idejére nézve kétségtelenül nem valamely bizonytalan, hanem előre meghatározható időpontot kívántak megállapítani, úgy értelmezendő, hogy a felek a teljeskorúság elérésének általános szabályát tartották szem előtt (a 24.

életév betöltését) és ennél fogva az azt megelőzőleg történt nagykorúsítás által a szolgáltatás nem válik esedékessé. (Curia 1907. október 31. 9386/906. sz.)

*

27. Az a kárkövetelés, mely a kiskorút, az őt valamely bal-eséteből kifolyólag elvesztett vagy csökkent munka és keresetképesség kártalanítása fejében megilletheti, mint a sérültnek életfenntartására szolgáló, a kiskorúra nézve a törzsvagyon jogi természetével bír és ennél fogva arról a kiskorú és atyja gyámhatósági jóváhagyás nélkül érvényesen nem rendelkezhet. (Curia 1907. június 18. 3040/906. sz.)

*

28. Miután alperes javára az illető tőkék és ezeknek 8⁰/₀-os kamata feltétlenül soroztatott és így az 1877. évi VIII. t.-cz. 4. §-a értelmében a 8⁰/₀-ot meghaladó 3⁰/₀ kártalanítási díj meg nem állapítható (hasonlóan határozott a Curia I. G. 199/1901. sz.): ezeknél fogva mindkét alsóbíróság ítéletét meg kellett változtatni és felperes keresetének helyet adni. (Curia 1907. november 14. 4491/906. sz.)

Ministeri rendeletek.

Postaküldemények kézbesítése.

A kereskedelmi cégjegyzékbe bejegyzett egyéni és társas cégek címére szóló postaküldemények átvételére és nyugtázására való jogosultság igazolására rendszerint a cégbejegyzés szolgál.

A cégbejegyzés iránti birói rendelkezés (cégbejegyző végzés) jogerőre emelkedésének igazolása gyanánt a kereskedelmi ministerium kiadásában megjelenő „Központi Értesítő”-ben való kihirdetés szolgál.

Ha valamely már megalakult kereskedelmi cég a címére érkező postaküldeményeket máris át kívánja venni, mielőtt az érdekelt posta- (és távirda) hivatal a cég bejegyzéséről a „Központi Értesítő”-ből értesült volna: posta- (és távirda) hivatalok követeljék a cégtől a cégbejegyzést rendelő birói végzés eredeti vagy biróilag, esetleg közjegyző által hitelesített cím-példányt is, amely a cég címét, a cég képviselőjére és jegyzésére jogosított tag vagy tagok nevét, ezeknek sajátkezű aláírását és a cégjegyzés módját, vagyis mindazon adatokat tartalmazza, amelyekre a postának a helyes kézbesítéshez szüksége van és ezenkívül a cég megtörtént bejegyzését igazoló hivatalos záradékkal el van látva.

A posta- (és távirda) hivatalok a cím-példány benyújtását egyébként csak akkor kívánják meg, ha a cégjegyző végzés vagy a cégkivonatban cégjegyzésre jogosított egyének személyazonossága iránt kétségeik vannak.

Egyéni cégeknek szóló postaküldemények magának a cég birtokosának vagy az általa esetleg kirendelt és a cégjegyzékbe bevezetett cégvezetőnek egyaránt kézbesíthetők.

A cégvezető a küldemény átvételét a cégnek, valamint ehhez csatolt saját nevének (legalább vezetéknevének) a cégvezetésre jogosító toldással való aláírásával nyugtázza. A toldásnak szokásos formája „per procura“, vagy rövidítve „p. Pa.“ vagy „pp.“.

Együttes cégvezetésnél mindegyik cégvezető köteles az érintett toldással ellátott cégjegyzéshez saját nevét hozzacsatolni. A cégvezető a postai küldemények átvételére más számára meghatalmazást adhat.

Közkereseti társaságnál minden társtagnak, betéti társaságnál minden beltagnak, akinek képviseleti joga a cégjegyzékben korlátozva nincsen, a cég címére érkező minden postaküldemény kézbesíthető addig, míg a posta- (és távirda) hivatal arról, hogy a cégnél változás állott be, nem értesül.

Könyvelt küldemények átvételét, az arra jogosítottak a bejegyzett cégjegyzési módozatainak (cégaláírás) megfelelőleg tartoznak nyugtázni.

Az 5. pontnak a cégvezetőre vonatkozó rendelkezései a társas cégek cégvezetőire is alkalmazandók.

A részvénytársaságok és szövetkezetek címére szóló postai küldemények az igazgatóság bármely tagjának kézbesíthetők. Az 5. pontnak a cégvezetőre vonatkozó rendelkezései a részvénytársaságok és szövetkezetek cégvezetőire is alkalmazandók.

Ha a cégtulajdonos változik, illetve ha a cégtulajdonosok változnak, a Központi Értesítőben való közzététel az igazolás vagy a tudomásra jutás időpontjától kezdve a cég címére érkező összes postai küldemények kizárólag a cég új tulajdonosának kézbesíthetők.

Ha a cég változik anélkül, hogy a cégtulajdonos (cégtulajdonosok) személyében bármi változás állana be, a régi cég címére érkező küldemények továbbra is az új cég címére érkező küldeményekkel azonos módon akadálytalanul kézbesíthetők a cégtulajdonosoknak vagy meghatalmazottjaiknak.

Ha a cégtulajdonos üzletét másra ruházza át, csak az esetre szabad a régi cég címére érkező postaküldeményeket kézbesíteni, ha a cégbejegyzést rendelő birói végzésen kívül közjegyző vagy bíróság előtt kiállított és a posta- és távirdahivatalnak megőrzés végett átadott hiteles okmány (p. o. társasági szerződéssel) is igazoltatik, hogy a régi egy vagy több birtokos az üzleti cselekvéseket (aktívákat) és különösen a követeléseket az új birtokosra átruházta s hogy a régi cég címére érkező összes postaküldemények átvételére az új birtokost vagy birtokosokat kifejezetten feljogosítja.

Ha a társas cég egyik tulajdonosa meghalt s az elhalt tulajdonoson kívül a céget ennek többi tagjai is jogosítva voltak önállóan vagy mással egyetemben jegyezni, a cég címére érkező postaküldeményeket új cégbejegyzést rendelő végzés közléséig ennek a cégjegyzőnek (cégjegyzők-

nek) kell kézbesíteni. A cégvezető ebbeli minőségét a főnök halála nem szünteti meg s így a cégvezetőnek a postai küldemények a főnök halála után is az 5. pontnak rendelkezései szerint kézbesítendők mindaddig, míg a cégvezetői minőségnek megszűnte szabályszerűen be nem jegyeztetett, közhírré nem tétetett, illetve tudomásra nem jutott.

Ha azonban a céget csak maga az elhalt cégbirtokos jegyezte és nélküle más önállóan, vagy másokkal egyetemben nem jegyezhetette, ez esetben a cégnek szóló közönséges levelezéseket az elhunyt cégbirtokos hozzátartozóinak, illetve cégjegyző társának kell kézbesíteni; ellenben a könyvelt postaküldemények kézbesítése csak a jogerős hagyatéki átadó végzéssel igazolt kizárólagos örökösök kezéhez történik.

Ezen igazolás bekövetkezéséig a kézbesítés csak címváltozás útján történhetik, melynek kieszközölhetése céljából a leadó postahivatal a cég címére érkező könyvelt postaküldeményeket (szállítóleveleket) mutassa be az örökösöknek s a küldeményeket a címváltoztatás kieszközléséig, legfeljebb azonban 15 napig tartsa vissza.

A belföldi cégek fióktelepei címére érkező postaküldeményeket annak kell kézbesíteni, akit a cég (főintézet) erre rendes meghatalmazással feljogosít.

Az ausztriai vagy más külföldi vállalatok itteni (belföldi) fióktelepeinek cégjegyzése ellenben úgy történik, mint az önálló cégeké. Ezen fióktelepek címére érkező postaküldemények kézbesítése tehát a cégbejegyzést rendelő végzés alapján a fióktelep bejegyzett főnöke (vezetője, képviselője) vagy annak meghatalmazottja részére történik és ezt a külföldi cég (főintézet) „Meghatalmazással“ nem pótolhatja.

Ha a fióktelep megszűnik, a címére érkező postaküldeményeket a cég főtelepéhez (főintézetéhez) kell küldeni.

Közkereseti és betéti társaságok címére érkező postaküldemények kézbesítése a cégjegyzést rendelő végzés benyújtása, illetve a „Központi Értesítő“-ben való kihirdetése előtt kétféle alapon történik; nevezetesen:

Ha a társasági szerződés okiratba foglaltatott, a küldemények átvételére azok az egyének jogosítvák, akiket az okirat — melynek közjegyző által hitelesített másolata a postahivatalnak átadandó — társasági tagokul nevez meg;

ha pedig a szerződés nem foglaltatik írásba, az átvételre azok jogosultak, akiket a társaságba belépő tagok (betéti társaságoknál csak a beltágok) közjegyző előtt kiállított nyilatkozatban a társaság képviselőjeként neveznek meg.

Mindkét esetben a kézbesítésre feltétel az, hogy a megnevezettek személyazonossága ellen a címiratban megjelölt közelebbi adatok (üzlet-helyiség, utca, házszám) vagy a postahivatal előtt ismeretes helyi viszonyok figyelembe vételével ne forogjon fenn kétség.

A részvénytársaságok és szövetkezetek a kereskedelmi cégjegyzékben történt bevezetésük előtt jogilag nem létezőknek tekintetnek. Ujjonnan alakult részvénytársaságoknak és szövetkezeteknek tehát addig, míg a

cégberegység a „Központi Értesítő“-ben ki nem hirdettetik, avagy a cégjegyzést elrendelő végzést vagy cégkivonatot a postahivatalnak át nem adják, a pénzesleveleket, postautalványokat, postatakarékpénztári utalványokat és 400 korona vagy ezt meghaladó értékű csomagokat nem szabad kézbesíteni, hanem azok kézbesítése a részvénytársaság, illetve szövetkezet alakuló közgyűlésén megválasztott vagy kinevezett igazgatónak értesítése mellett a cégjegyzést rendelő végzés benyújtásáig, illetve a cégjegyzésnek a „Központi Értesítő“-ben való kihirdetéséig, de legfeljebb 15 napig felfüggesztetik. Ha ezen idő alatt a cégjegyzést rendelő végzést nem nyújtják be és címváltoztatásról sem gondoskodnak: a küldemények feladási helyeikre „címezett ismeretlen“ jelzővel visszaküldendők. A levélpostai küldemények és a 400 korona értéknyilvánításon alul maradó csomagok ellenben az alakuló közgyűlésen megválasztott vagy kinevezett igazgatónak, illetve szabályszerű meghatalmazottjának kézbesítendők.

Cégjegyzésre nem kötelezett kiskereskedőknek és iparosoknak, akik csak iparhatósági igazolvánnyal bírnak, a postaküldemények a címiratban utca, házszám stb. szerint megjelölt üzlethelyiségben vagy lakásban kézbesítetnek.

Az átvételre jogosított a postaküldemények átvételére és nyugtázására egy vagy több más egyént is felhatalmazhat. Közöséges levélpostai küldeményekre nézve elegendő, ha a címezett (a küldemény átvételére jogosított egy vagy több egyén) e célra a postahivatal írásban megkeresi s abban a meghatalmazottat megjelöli. Elismervény mellett feladott (könyvelt) postaküldeményekre nézve azonban szükséges, hogy a küldemény átvételére jogosított egy vagy több egyén külön írásbeli „Meghatalmazást“ állítson ki s ezt a kézbesítő postahivatalnak átadja, ahol ezen okmány visszavonás után is tovább őriztetik.

A „Meghatalmazás“ kelléke, hogy tartalma az átvételi jogosultság terjedelmét a postai küldemények nemei tekintetében tisztán meghatározza; hogy az okmányt a meghatalmazó és a meghatalmazott egy vagy több egyén mindegyike sajátkezűleg aláírja és hogy az vagy közjegyző által hitelesítve, vagy a leadó postahivatal előtt ismeretes két tanu által aláírva legyen. A hitelesítés vagy a két tanu nem szükséges, ha a meghatalmazó okmányt a kézbesítő postahivatal olyan tisztviselője, vagy felesketett szolgálja (levélhordó) előtt írja alá, aki a meghatalmazót személyesen ismeri s aki aztán az okmányt tanuként láttamozza.

A fennebbiek alapján a Meghatalmazások kiállítására jogosítva vannak:

- a) az egyéni cégeknél a cég birtokosa és az általa esetleg kirendelt és a cégjegyzékbe bevezetett cégjegyző;
- b) közkereseti-, betéti- és részvénytársaságoknál, úgyszintén a szövetkezeteknél a cégjegyzésre jogosított egyének, akik a „Meghatalmazást“ a jelen utasítás 6. pontjában ismertetett cégjegyzési módokatnak megfelelően tartoznak aláírni;
- c) a csőd alatt álló cégek részéről a csődtömeggondnok;
- d) felszámolás alatt álló cégek részéről a cégjegyző végzéssel igazolt felszámoló;

e) belföldi főintézetek fióktelepei részére a főintézet cégjegyzésre jogosított tagjai ugyancsak a cégjegyzési módokatnak megfelelő aláírással;

f) bejegyzés alatt álló közkereseti és betéti társaságok részéről a társasági szerződésben foglalt társasági tagok, vagy ily szerződés nemlétében a tagok által közjegyző előtt kiállított nyilatkozatban a társaság képviselőjeként megnevezett egyének.

Maga a meghatalmazott akadályoztatása esetére maga helyett más meghatalmazottat (helyettest) nem jelölhet ki, hacsak erre való jogát a meghatalmazó az általa kiállított meghatalmazásban kifejezetten nem biztosította.

Megszűnik a meghatalmazás érvénye:

- a) ha a meghatalmazó természetes személy meghal;
- b) ha lejárt az idő, amelyre adatott;
- c) ha a természetes személy visszavonja;

d) ha a részvénytársaság vagy szövetkezet cégjegyzésre jogosított képviselői, vagy képviselőinek egyike, a közkereseti vagy betéti társaság együttes cégjegyzésre jogosított tagja, illetve belföldi tagja, az egyesület erre jogosított tisztviselője, a rendezőség erre jogosított tagja az adott meghatalmazást visszavonja.

Nem szűnik meg azonban a meghatalmazás érvénye azért, mert az előbbi bekezdésben megjelölt meghatalmazók egyike meghal vagy eddigi minősége megszűnt.

A meghatalmazás érvénye, ha abban kikötés vagy megszorítás nem foglaltatik, a visszavonásig és mindennemű postaküldeményre kiterjed.

Visszavonás esetén a meghatalmazó az okmányra ily záradékot vezet: „Ezen meghatalmazás érvénye megszűnik 190 . . . évi hó . . . -ik napján. Kelt (meghatalmazó aláírása).

A meghatalmazás az illeték-díjjegyzék 14. tét. 1. pontja szerint bélyegmentes.

(Keresk. minister 78,241/907. sz. rendelete).

*

Marosvásárhelyen második kir. közjegyzői állás rendszerezése. Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 5. §-ában nyert fölhatalmazás alapján, az 1874. évi december hó 17-én 4164. sz. a. (R. T. 182), továbbá az 1897. évi június hó 30-án 37,074. sz. a. (R. T. 194.) kiadott igazságügyministeri rendeletek módosításával a marosvásárhelyi kir. járásbírószág területére Marosvásárhelyen második kir. közjegyzői állást rendszeresíttek, amely a kolozsvári kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. A jelen rendelet 1908. évi február hó 1-én lép hatályba. (Igazságügymin. 48,328/1907. sz. rendelet.)

Közlemények.

A m. kir. közjegyzők országos egyletének központi bizottsága mult évi november hó 30-án ülést tartott.

Zimányi Alajos elnök előterjeszti, hogy az 1907. évi október hó 20-ik napján tartott rendkívüli közgyűlés határozata szerint az igazságügyministerhez teendő előterjesztés a központi bizottság útján lesz bemutatandó és ennek a munkálatnak szerkesztésével *dr. Charmant Oszkár* budapesti kir. közjegyző egyleti tagot biztat meg; tehát intézkedést kér az előterjesztésre nézve.

A bizottság, tekintettel arra, hogy az 1907. évi október hó 20-ik napján tartott közgyűlés által megbízott küldöttség a magyar királyi igazságügyministernél akkor megjelent és ott a szóbelileg tett előterjesztésnek írásban leendő beadását bejelentette, a királyi igazságügyminister pedig az írásbeli előterjesztés beadását szintén kívánta, elhatározta, hogy a kérdéses előterjesztést, amidőn azt a közgyűlés által megbízott *dr. Charmant Oszkár* kir. közjegyző be fogja mutatni, maga az elnök külön küldöttség meghívása nélkül fogja átadni az igazságügyministernek.

Elnök előterjeszti az 1905. év végéig hátralékban levő tagdíjakra nézve tett intézkedésének eredményét és intézkedést kér az iránt, hogy adassék-e további halasztás általában a beperelt és végrehajtás alatt álló tagoknak.

A bizottság helyeslőleg tudomásul veszi az eddigi intézkedéseket, halasztást azonban nem ad, hanem a további végrehajtási eljárás erélyes folytatását rendeli el, mert a kérdésben levő tagdíjak még 1905. és előtti évekből merültek fel és az illetők a perbevonás előtt ismételen fel lettek hívva a hátralékok befizetésére. Egyidejűleg a beperelt tagok közül azok, akik még eddig törölve nem lettek, hivatkozva az 1907. évi április hó 22-én kelt értesítésre, — a végrehajtásra nézve már nyert jogokat fenntartva — az egyleti tagok sorából hivatalból törölni és erről az érdekeltek, úgy az egylet pénztárnoka, *Szabó Albert* budapesti kir. közjegyző jegyzőkönyv-kivonattal értesíttetni rendeltetnek azon kijelentés mellett, hogy az 1906. és 1907. évre járó tagdíjakra nézve is az egylet a követelési jogát fenntartja és az egylet pénztárnoka által bemutatandó hátralékkimutatáshoz képest fogja a behajtást birói úton eszközölni.

Egy, az elnök által előterjesztett concret esetből kifolyólag, a bizottság kimondja, hogy az egylet pénztárából segély csakis egyleti tag vagy családtagja részére adható; kivételes intézkedést pedig az alapszabályok meg nem állapítanak s így ettől eltérni a bizottságnak nem áll hatalmában.

Dr. Szécsi Ferencz hatvani királyi közjegyző indítványát terjesztvén elő az elnök, a törvényhozásnál tapasztalt és a közjegyzői

kart sértő visszás helyzet megszüntetését illetőleg, a bizottság helyeslőleg tudomásul veszi az indítványt, de mivel ily irányban az egylet már úgylis intézkedni szándékozik, kimondja, hogy ennek alapján további intézkedésnek szüksége fenn nem forog.

Uj tagokul felvétetnek *dr. Fésüs György* fiumei kir. közjegyző és *dr. Markó János* rozsnyói kir. közjegyzőhelyettes.

Több tárgy nem lévén, az ülés bezárattott.

*

A m. kir. közjegyzők nyugdíjintézetének felügyelő bizottsága mult évi november hó 30-án ülést tartott.

Zimányi Alajos elnök ismerteti a nyugdíjintézet eddigi helyzetét és a jelenlegi állapotát, főleg annak megjelölésével, hogy a nyugdíjintézetnek a mai napon teljesítendő felvétel folytán 99 tagja van és hogy a vagyon folyó évi július hó 1. napjától járó kamatokon kívül értékpapirokban és készpénzben együttesen 187.317 azaz egyszáznyolcvanhétezerháromszáztizenhét koronát tesz ki s ezzel egyidejűleg tudatja, hogy a nyugdíjalapot kezelő Magyar országos központi takarékpénztár 1907. évi június hó 28-án kelt értesítése szerint a nyugdíjintézet folyó számlája után 1907. évi július hó 1. napjától kezdve a kamatot 4¹/₂%-ra fölemelte és az 1907. évi november hó 12-én kelt értesítése szerint pedig 1907. évi november hó 12-től további időre 5%-ra emelte föl. Örvedetes tudomásul vétetik.

Uj tagokul felvétetnek *dr. Fésüs György* fiumei, *dr. Heinrich István* csongrádi kir. közjegyző és *dr. Markó János* rozsnyói kir. közjegyzőhelyettes.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

*

A magyarországi kir. közjegyzőhelyettesek országos egyesülete a mult évi december hó 15-én megtartott közgyűlésen megalakult. A közgyűlés lefolyásáról helyszűke miatt lapunk legközelebbi számában számolunk be.

*

A bíróságok tehermentesítésére szolgáló javaslatok be- küldésére bocsátott ki felhívást a Jogtudományi Közlöny. A beérkezett vélemények az örökösödési eljárással is foglalkozva, annak ugyanazt a reformját teszik magukévá, melyet a kir. közjegyzők már régen sürgetnek. Így *dr. Levaticz Kálmán*, kir. táblai bíró, a pozsonyi kir. járásbírószág vezetője szerint a hagyatéki tárgyaláson a felek közmegegyezésével elintézett ügyekben a hagyatéknak átadása is a kir. közjegyzőre volna bízható és az iratok a bírósághoz csak a hagyatéki átadó végzés jogerőre emelkedése után volnának bemutatandók. *Kiss György* t.-löki kir. albiró pedig a

következőket írja: A hagyaték átadása legyen a közjegyző feladata, a bíróság hatáskörébe csak az előkészítő eljárás és a perreutasítás tartozék. A hagyatéki ügyeknél alig van valami bírói funkció. A leglényegesebb része az eljárásnak, — a felek nyilatkozatainak kivétele, — a közjegyző kezében van. Nincs semmi magyarázata annak, hogyha önjogú örökösök a közjegyző előtt megegyeznek, miért kelljen ezt az egyezséget még a bíróságnak külön határozatba foglalni? Az egyezés megkötése után várja be a közjegyző az illeték lefizetésének igazolására kiszabott időt, mutassa be az egyezés hiteles másolatát a telekkönyvi hatósághoz s a telekkönyvi határozat vétele után terjessze be az összes iratokat a bírósághoz, irattárba helyezés végett. Ha kiskorú van érdekelve, kérje ki előbb a gyámhatóság jóváhagyását. Ingó hagyatékánál esetleg ossza fel nyomban a hagyatékhoz tartozó készpénzt is. Ha pedig egyezés nem jön létre, csak ekkor a perreutasítás kérdésében legyen a bíróságnak teendője. A javaslat részletes kidolgozása sok munkamegtakarításra vonatkozó eszmét hozna felszínre.

*

Statistika. 1907. év végén a kir. közjegyzők száma 293, betöltetlen állás 5, a kir. közjegyzőségek száma tehát 298. 1906. év végén a kir. közjegyzőségek száma volt 293, szervezetett 1907. év folyamán 5 új állás (Szombathely, Perlak, Ujvidék, Betlen és Marosvásárhely), a kir. közjegyzőségek száma tehát jelenleg 298.

1906. év végén volt betöltetlen állás 3; 1907. év folyamán szervezetett új állás 5; megüriült elhalálozás folytán 14; elmozdítás folytán 1; lemondás által 1 és áthelyezés útján 2, összesen betöltendő volt tehát 26 közjegyzőség.

1907. év folyamán kineveztetett 19 közjegyző (közjegyző-helyettes 10, ügyvéd 7 és pedig 2 országgyűlési képviselő és bíró 2), áthelyeztetett 2 közjegyző, maradt betöltetlen állás 5 (Szent-Gotthard, Deés, Betlen, Tokaj és Marosvásárhely).

*

Adatok a községi jegyzők magánmunkálataihoz. Minden kommentár nélkül közöljük a következő két bírósági határozatot:

I.

A hódmezővásárhelyi kir. járásbíróság bűnösnek mondja ki K. József városi főjegyzőt az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-a alá eső zugirászat által elkövetett kihágásban, amit úgy követett el, hogy 1907. július hó 7-én néhai K. Jánosné részére egy végrendeletet készített s ezért 8 kor. díjat fogadott el s ezért az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-a alapján az 1892. évi

XXVII. t.-cz. 3. §-ában megjelölt célra fordítandó s ehhez a kir. járásbírósághoz az ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap, végrehajtás terhe alatt befizetendő 80 korona pénzbírságra ítéli, a felek további képviselétől eltiltja és kötelezi, hogy a felmerülendő bűnügyi költségeket szintén az ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap és végrehajtás terhe alatt megfizesse. Ezen ítélet jogerőre emelkedés után az összes elsőfokú hazai bíróságokkal, Hódmezővásárhely város közigazgatási bizottságával s polgármesterével közlendő. Indokolás: K. József ellen zugirászat által elkövetett kihágás miatt emelt az ügyészi megbízott vádat azon az alapon, hogy a vádlott néhai K. Jánosné részére 1907. évi július hó 7-én 8 korona díjért végrendeletet készített.

Vádlott a tárgyalásra szabályszerű idézés daczára sem jelent meg, miért is a tárgyalást a bíróság a Bp. 540. §-a alapján a vádlott távollétében tartotta meg. A vádlott védelmében azonban megjelent ügyvédje, a vádra azt adta elő, hogy igaz ugyan, hogy a vádlott 1907. július hó 7-én néhai K. Jánosné részére egy végrendeletet készített s ezért 8 koronát kapott, de minthogy a vádlott a vádbeli cselekményt nem üzletszerűleg gyakorolja, cselekménye a vádbeli cselekményt meg nem állapítja, miért is védencének felmentését kéri. Előadja még a védő, hogy a vádlott gyalog ment ki a végrendelezőnek legalább egy órányi távolságban lévő lakására s ott két órát töltött s így a 8 kor. — ha fuvar vett volna igénybe — erre felment volna; továbbá hogy vádlott nem tudta, hogy cselekménye a törvénybe ütközik.

A védő előadásából, valamint K. Ferencz, K. János és id. K. István tanuk vallomásából a bíróság tényként megállapítja, hogy a vádlott 1907. július hó 7-én K. Ferencz kérelmére kiment néhai K. Jánosné lakására, ennek egy végrendeletet készített s mikor ezzel elkészült, K. Jánostól a végrendelet készítéséért 8 kor. díjat kapott. A bíróság a vádlott ezen cselekményét az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-ba ütköző zugirászat által elkövetett kihágásnak minősíti. A törvény a cselekmény megállapításához üzletszerűséget kíván; igaz ugyan, hogy ez a szó: üzletszerűség a szó szoros értelmében véve valamely cselekmény többszöri ismétlését feltételezi, a zugirászatnál azonban a bírói gyakorlat a díjért való cselekményt — ismétlés nélkül is — az üzletszerűséggel egyértelműnek tekinti. A védelemnek azon érvelése, hogy a kapott 8 koronát fuvar igénybevétele esetén a fuvardíj felemésztette volna, figyelembe nem vehető, mert fuvar tényleg igénybe nem vétetett, az pedig, hogy a vádlott csak a végrendelet elkészítése után önkéntesen, tehát nem kikötés folytán kapta a 8 koronát, a minősítésen nem változtat, mert a döntő az, hogy a díjat a végrendelet készítéséért kapta. Végül nem vehető figyelembe az a védekezés sem, hogy a vádlott nem tudta, hogy cselekménye a törvénybe ütközik, mert a vádlott foglalkozásához szükséges képesítés s a gyakorlat folytán elsajátított törvényismeret az ügyvédi törvény ismeretét feltétlenül feltételezi.

A büntetés kiszabásánál enyhítő körülmény gyanánt figyelembe vette a bíróság a vádlott büntetlen előéletét, súlyosító körülmény gyanánt pedig a vádlott intelligenciáját s hogy tudhatta, hogy állásával ezen cselekmény össze nem fér.

II.

G. János körjegyző 1904. szeptember 4-én elhalt T. J.-né hagyatéka ügyében az örökösök megbízásából örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérelmet szerkesztett s azt a felek által aláírva és az általa készített mellékletekkel felszerelve a beszercei kir. járásbirósághoz betérjesztette.

A beszercei kir. járásbiróság a kérelmet elutasította, mert sem a kérvény, sem az osztályos egyezséget tartalmazó okirat, sem az örökösödési nyilatkozat című okirat, sem a vázrajz nincs ellátva az 1868. évi LIV. t.-cz. 167., 168. §-aiban és illetőleg a tkvi rendtartás 82. §-ában előírt kellékekkel.

A kolozsvári tábla a kir. járásbiróság végzését helybenhagyta, mert az elsőbiróság végzésében fölhozott indokokat, minthogy az azokban föl-sorolt hiányok e helyen is megállapítást nyertek, elfogadja s így az első-biróság sérelmezett végzését emez indokokból, de főleg még azért is helybenhagyta, mert a Nagydemeteren 1904. december hó 21-én kiállított s a felfolyamodáshoz csatolt nyilatkozat szerint felfolyamodással élők örökösödési ügyében az örökösödési bizonyítvány iránti kérés szerkesztésével és felszerelésével G. János körjegyzőt bízták meg, azonban nevezett az 1868: LIV. t.-cz. 553. §-ában meghatározott hitelesített meg-hatalmazással nem látták el s ezt a már jelzett nyilatkozat annál kevésbbé pótolja, mert azon az egyik tanu épen a meghatalmazott G. János, de ettől el is tekintve, a most nevezett körjegyző a magy. kir. belügyminister által a községi és körjegyzők ügyvitele tárgyában 1902. november 12-én 126,000/902. szám alatt kibocsátott rendelet 93. §-ában foglalt tiltó rendelkezésnél fogva felfolyamodással élő felektől a jelen ügyben teljesített magánmunkálatokra a megbízást el sem vállalhatta volna, mert az általa készített kérelem birói elfogadtatása czéljából mint előjárósági tag és mint állami anyakönyvvezető oly okmányokat kellett hogy kiállítson és a kérelemhez mellékeljen — s a csatolt bizonyítványokat ő is állította ki — amelyek az örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérelem birói elintézésénél döntő fontosságúak s így olyan magánmunkálatra vállalt megbízást, amelynek elintézésére a szükséges bizonyítványok kiállításával, hivatali állásánál fogva — bár közvetve — befolyást kell gyakorolnia.

*

A pozsonyi kir. körjegyzői kamara mult évi január hó 27-én tartott rendes évi közgyűlésén elnöknek *Pongrácz Kálmán* kir. tanácsos nyitrai kir. körjegyző, választmányi rendes tagoknak: *dr. Pohl Károly* pozsonyi, *dr. Glatz Lajos* somorjai, *Gyuracskey Alajos* galantai és *Bartal György* pozsonyi kir. körjegyzők, választmányi póttagoknak: *dr. Kálmán Antal* és *dr. Richter Richárd* kir. körjegyzők választottak meg.

Dr. Králik Árpád a kir. körjegyzői állások betöltése körül a közelmúltban észlelt eljárásra vonatkozólag a következőket kéri a közgyűlési jegyzőkönyvbe felvételni:

Dr. Lux Albert malaczkai kir. körjegyző elhalálozása folytán ezen körjegyzői állás megüresedvén, az igazságügyi kormány a 2729/906. sz. leirattal ezen állásra pályázatot hirdetni rendelt, azzal, hogy a pályázat lejártá után a körjegyzői kamarába beérkezett folyamodványokat véleményes jelentéssel a m. kir. Ig. Minister úrhoz a törvény által előírt 15 nap alatt terjessze fel; a körjegyzői kamara a fenti számú leirat értelmében a beérkezett kérvényeket 1655/980. számú jegyzékkel és véleményes jelentéssel felszerelve felterjesztette és daczára ennek a m. kir. Ig. Minister úr a felterjesztett kérvényeket és a kamara véleményes jelentését mellőzve, a malaczkai állást oly körjegyzővel töltötte be, aki a kérvényét a kamarához be sem terjesztette és a kamara folyamodványa fölött az előírt véleményt nem adhatta. Noha az Ig. Minister úrnak a körjegyzői állások betöltésénél, úgy áthelyezéseknél úgynevezett discretionális joga van, de ama jogát az 1874: XXXV. t.-cz. 6. §-ában decretált módok keretén belül gyakorolhatja, mivel az idézett szakasz parancsolólag intézkedik, amidőn határozottan kimondja, hogy „a körjegyzői állás pályázat útján töltetik be“ s mivel a malaczkai körjegyzői állás betöltésénél a szentesített törvény intézkedései a pályázók jogainak megsértésével, az igazságügyi kormány által betartva nem lettek, indítványozza, hogy felszólalásának a közgyűlési jegyzőkönyvbe való felvételét elrendelni méltóztassék. A közgyűlés *dr. Králik Árpád* indítványát magáévá teszi és a közgyűlési jegyzőkönyvbe felvételni rendeli.

*

A temesvári kir. körjegyzői kamara mult évi november hó 24-én tartott rendes évi közgyűlésén elnöknek *Plausich Mátyás* kir. tanácsos, temesvári kir. körjegyző, kamarai rendes tagoknak: *Simonsich Géza* kir. tanácsos, nsztniklói, *dr. Telbisz Imre* temesvári, *Szathmáry Lajos* vingai és *Bésán Mihály* lugosi kir. körjegyzők; póttagoknak *Susich Károly* karánsebesi és *dr. Kikindai Győző* nagykikindai kir. körjegyzők választottak meg.

Hadfy Döme nagybecskereki kir. körjegyző irodájának vizsgálati jegyzőkönyvéből kitűnven, hogy sem birói árverésekkel, sem csödleltározásokkal a nagybecskereki kir. törvényszék részéről megbízást nem nyert, elhatározatik, hogy a m. kir. igazságügyminister úrhoz az évi jelentésben felterjesztés intéztessék, hogy ezen birói megbízásokkal jövőben a kir. körjegyző láttassék el.

*

Második közjegyzői állást szervezett az igazságügyminister Marosvásárhelyen. A vonatkozó ministeri rendeletet lapunk ezen számában közöljük.

K ü l f ö l d.

Az általános polgári törvénykönyv módosításáról Ausztriában törvényjavaslatot nyújtott be a kormány. 1904-ben a novella elkészítésével egy bizottságot bíztak meg, melynek Unger József volt az elnöke. A novella nevezetesebb újításai a következők:

Örökjogi téren javítja a házastárs helyzetét és behozza a törvényes örökösödési jogot a törvénytelen rokonság alapján. Viszont megszorítja az öröklő személyek körét a fiscus javára, de ennek ellenében az újjá szövegezett 760. §-ban kimondja, hogy a kincstár által elfoglalt örökség humánus közcélokra, szociális intézményekre fordítandó. Kiterjeszti a kötelesrész intézményét az örökhagyó által életében bárkinek adott ajándékoknak a hagyaték összértékébe való beszámítása által.

A családjog körében a nők jogait bizonyos fokig kiterjeszti az új törvény, mert megadja nekik a teljes gyám gondnoki jogkör megszerzésére való képességet, valamint a végrendeleti tanuzási képességet. A magán családi tanácsok helyébe az állami gyámi tanácsot lépteti. A törvénytelen anyának jogigényt enged a szülési költségekre is.

A kötelmi jogban számos új intézkedést tartalmaz a novella. Fontos, hogy eltörli a 887. §-t, mely az okirattal ellenkező szóbeli megállapodásokat általában érvénytelenné deklarálta és a 919. §-t, mely a szerződéshez hű felet a másik fél rossz teljesítése esetén az elállás jogától zárta el. A 879. §-ban a semmis ügyletek között felsorolja az uzsoraügyletet is, még pedig ugyanabban a tág értelemben, mint a német birodalmi polgári törvénykönyv, tehát a hitelügyleteken kívül is bármely szerződés bevonásával, amelynél a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közt feltűnő aránytalanság, illetve egyik fél kizsákmányolása fordul elő.

Az általános polgári törvénykönyv harmadik részére (a személyek- és dolgokra) egyaránt vonatkozó szabályok tekintetében is tartalmaz új intézkedést a novella és pedig különösen az elévülés kérdésében, ahol a rövid, hároméves elévülés körét kitéríti.

*

A házassági jog reformja Franciaországban. Az 1907. jun. 21-iki törvény lényegesen egyszerűsítette a házasságkötés föltételeit. A kétszeri élőszóval való kihirdetés helyébe a kifüggesztés lépett; a kihirdetés alól többé nem az államfő, hanem az illető kerület államügyésze ad fölmentést. A polgári tisztviselő illetékességét többé nem a házaselek hathavi, hanem csak egyhavi ottlakása szabja meg. A szülők beleegyezése csak a 21. éven aluliaknál szükséges, holott eddig a Code 148. §-a szerint a fiúknál 25 éves korig kivántatott ez meg. A beleegyezés joga elsősorban az apát illeti ma is; ha apa nincs, az anyát. A parlamenti vita alkalmával felmerült a feminista álláspont is Gourju javaslatában, mely szerint ha az apa megtagadja beleegyezését, az anyának jogában álljon őt az első folyamodású bíróság elé idézni, mely a kérdésben a nyilvánosság előtt és felebbezés kizárásával dönt. A javaslatot elvetették, de némi közeledés történt a nő jogainak elismerése felé, annyiban, hogy elvált, vagy ágytól és asztaltól elválasztott szülők közül a beleegyezési jogot az gyakorolja, akinek gondviselésére a gyermek bízott és aki azonfelül nem lett vétkesnek nyilvánítva. (A magyar házassági törvény 9. §-ának második bekezdése jóval liberálisabb.) Ha ez a két feltétel egyik szülőben sem egyesül, akkor az a szülő, aki a másikkal szemben beleegyezik a házasságba, birói útra térhet.

Az új törvény még egy házassági akadályt is — legalább részben — eltörölt. Ez az oldalági sógorság akadály, mely most már esik mindazon esetekben, midőn az előző — a sógorságot megállapító — házasság az egyik házasság fél halála által ért véget, ellenben fenmarad a házasság birói fölbonthatása esetében. Az utóbbi rendelkezés ratiója az indokolás szerint megakadályozni azt, hogy egy sógor a sógornőjét elcsábítsa, válásra bírja és azután összeházasodjon vele.